ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1289

5 динара

10. 9. 1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН СТРИП
МАЛИ ДОБОШАР

ВИЉЕМ ОСВАЈАЧ
БИТКА ЗА ЕНГЛЕСКУ
СТРАНЕ 24-25.

Ripley

Веровали или не!

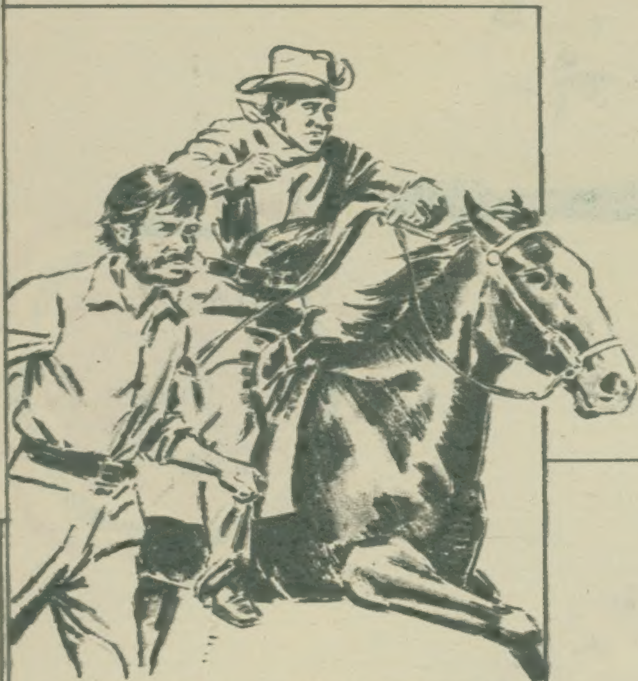

ЏОРЏ ВОРЕН

ИЗ АРИЗОНЕ КЛАДИО СЕ ДА ЋЕ НА СТАЗИ ОД СТО МЕТАРА ТРЧАТИ БРЖЕ ОД КОЊА. ВОРЕН СЕ КЛАДИО У СВОЈ РУДНИК СРЕБРА КОЈИ ЈЕ ДОНОСИО МИЛИОНСКУ ДОБИТ, А ЊЕГОВ ПРОТИВНИК У КОЊА. ИЗГУБИО ЈЕ И ТРКУ И РУДНИК!

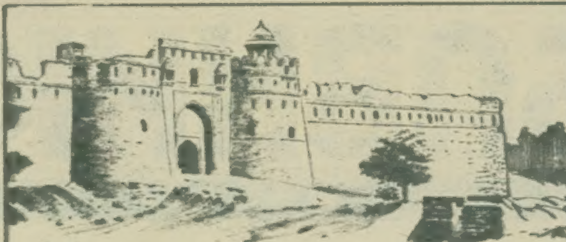

ТВРЂАВУ АТУР

У ИНДИЈИ, САГРАДИО ЈЕ 1549. ГОДИНЕ ГАТИ МУДАЛИЈАР КОЈИ ЈЕ НАШАО ЈЕДАН ГВОЗДЕНИ СУД ПУН ЗЛАТНИКА. СУД СЕ И ДАНАС ЧУВА У ТВРЂАВИ.

НЕКА СТАБЛА

КАЛИФОРНИЈСКОГ БОРА У БЕЛИМ ПЛАНИНАМА СТАРА СУ И ДО 4000 ГОДИНА.

БИЉКА КАВЕЗ

ЈЕДНА ВРСТА ПЛЕСНИ РАСТЕ У ОБЛИКУ СИЋУШНОГ КАВЕЗА С ЛОПТОМ СПОРА У СРЕДИНИ – КОЈЕ ВЕТАР РАЗНОСИ.

ЗЛАТАН ЧАСОВНИК

ИЗРАЂЕН ЈЕ У БЕЧУ 1800. ГОДИНЕ У ОБЛИКУ МАНДОЛИНЕ.

ПРОСИДБЕНИ КАМЕН

НАЗВАНА ЈЕ ЈЕДНА СТЕНА НА ШКОТСКОМ ОСТРВУ ГИЛ, ЗБОГ ТОГА ШТО ЈЕ НА ЊЕМУ ЧУВЕНИ ПИСАЦ ВАЛТЕР СКОТ ЗАПРОСИО ШАРЛОТУ КАРПЕНТЕР.

JECTE ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● за првог стручњака за искрцавање преко мора, такозване амфибијске операције, сматра се грчки војсковођа Алкибијад (452—404. пре н.е.) који је саградио први специјални брод за искрцавање трупа.

● тканина брокат од тешке свиле и сребрних и златних нити први пут је изаткана у Кини 238. године. Преко Персије у Европу је стигла у 12. или 13. веку.

● као што је познато, Галилеј је 1609. године пронашао доглед. Захваљујући том проналаску Галилеј је открио планине на Месецу, Сатурнов прстен, Јупитерове сателите. Галилеј је још пронашао топломер, као и часовник с клатном.

● Бокељи су узели учешћа у првом српском устанку (1804) и у рату за ослобођење Грчке (1821—1828).

● када млади Индијанац из племена Зутула у Гватемали хоће да се жени онда му, док проси девојку, другови разбијају крчаг о главу, у знак женидбене понуде.

● Тини, кокошка-кепец која је припадала некој Линди Финч у савезној америчкој држави Тенеси, умела је тачно да „отпева" неколико модерних арија.

● у Институту за пустиње Академије наука СССР разрађен је нов метод стварања пашњака у пустињи Каракум. На 60 километара северно од Ашхабада стручњаци су одабрали за вршење експеримената „најсувље" место, где у току године има свега нешто више од 100 милиметара воденог талога. Чак и за пустињу то је веома мало. Међутим, у пустињи ипак има залихе влаге. Постоје извесне врсте биљака које могу да преживе и у најтежим условима. То су, на пример, саксаул, неке једногодишње и вишегодишње траве, затим разно жбуње итд. Међутим, њиховом семену потребно је помоћи да се „учврсти". А то се постиже орањем, дрљањем, сејањем у најпогодније време, како би биљке у кратком влажном периоду успеле да постану животно способне. После брижљиве обраде огледна парцела претворена је у плодан пашњак и са једног хектара добијено је више од 8 метарских центи сточне хране — готово четири пута више него пре експеримента. Сем тога добијено је око 8 мет. центи дрвета за огрев, што је такође веома важно.

● географски центар САД, који се налази у Канзасу, удаљен је само неколико десетина километара од геодезијског центра целе Северне Америке.

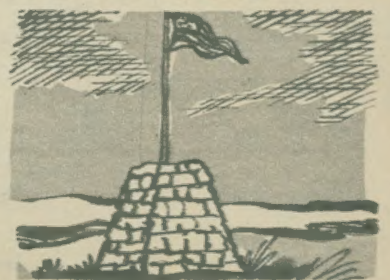

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

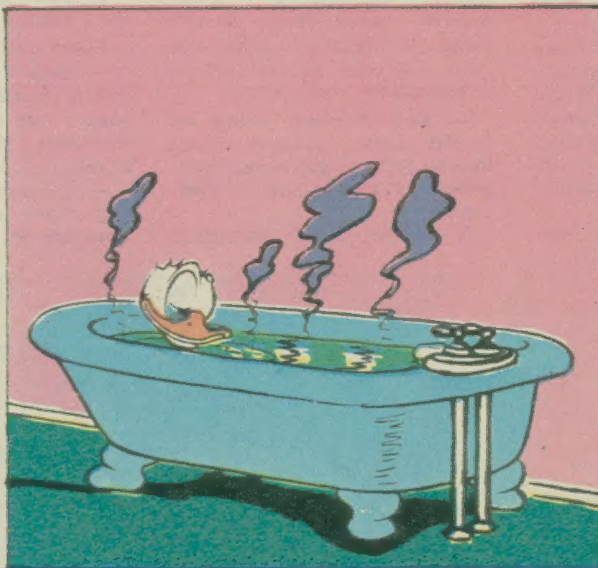

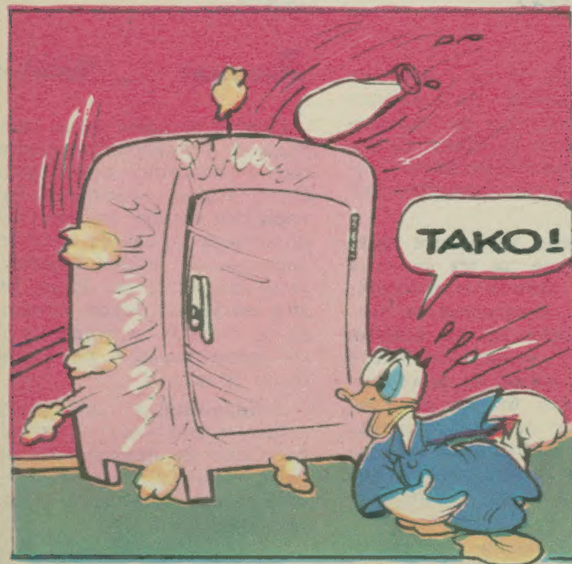

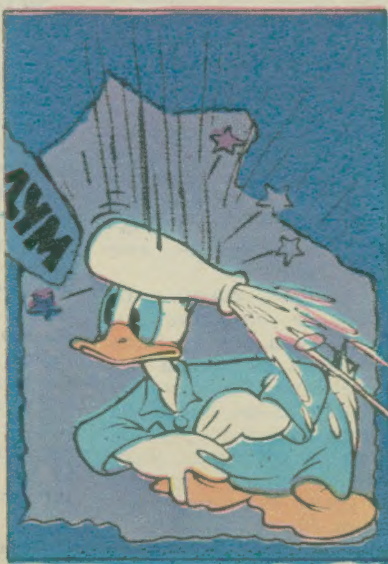

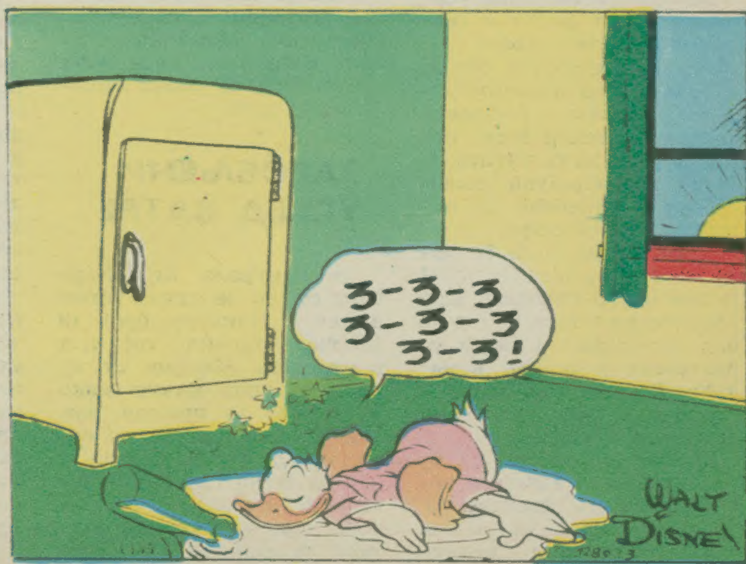

ВЕЛИКЕ КАТАСТРОФЕ

ГРАД НА БОМБИ

КАДА ЈЕ ШЕФ ВАТРОГАСНЕ БРИГАДЕ САЗНАО ШТА СЕ НАЛАЗИ У ЗАПАЉЕНОМ ТАНКЕРУ, ЖМАРЦИ СУ МУ ПРОШЛИ КРОЗ КИЧМУ: ДА ЛИ ЈЕ ТО КРАЈ?

Хеликоптер Службе за спасавање надлетео је луку сву у пламену. Ватра од запаљеног уља претворила је Бел Харбур на Мисисипију у прави пакао: бродови, шлепови, тегљачи, све је горело, а пламени језици који су сукљали у небо ширили су се застрашујућом брзином.

— **Чинило ми се као да гледам у огромно гротло** — испричао је доцније пилот Бил Скот. — **Најзад сам угледао оно што сам тражио: шлеп-танкер број 19, узрочник ове катастрофе на који је требало да се спустим. Клизио је лагано, потпуно окружен ватром: једини начин да му се приђе био је из ваздуха.**

Бил Скот је почео да спушта хеликоптер на шлеп. Осећао је како врелина постаје све јача, како му се зној слива испод шлема и заштитног одела а очи пеку и сузе. Исто су се осећала и његова четири сапутника, чланови спасилачке екипе пред којима се налазио сигурно најтежи задатак до сада: стављали су своје животе на коцку како би спасили хиљаде туђих. Танкер је био пун отровног гаса под притиском који је сваког часа на овој топлоти могао да експлодира, а то би, пактично, значило да дигне Бел Харбур у ваздух...

ШЛЕП УБИЦА

Све је почело са првим јутарњим зрацима, нешто после шест сати. Лука се тек будила, уз крике галебова и прве повике људи запослених на доковима, када је тегљач „Ривер леди“ повукао шлеп-танкер број 19 узводно, према излазу. Тек што је стигао до висећег моста на крају града, догодило се оно што нико није предвидео: шлеп се одједном откачио од тегљача и пошао низводно.

Добијао је све веће убрзање, ношен реком и својом огромном масом — због природе терета, био је направљен од изузетно дебелог челика. Запањена посада са „Ревер леди“ могла је само да се ухвати за главу посматрајући шлеп-убицу и стрепећи од неизбежне катастрофе.

Прва жртва била је мала пластична јахта у којој је петочлана породица Пол кренула на излет: судар је био неминован и јахта се разлетела у безброј комадића. Лешеви оца, мајке и троје деце биће пронађени тек после два дана.

Следио је још низ сличних судара са мањим и већим чамцима, шлеповима, бродовима, док се најзад шлеп-убица није зауставио треснувши у велики мол па опет почео лагано да клизи низ струју. Свуда на његовом путу и око њега избијала је ватра од просутог мазута.

Сирене ватрогасних кола заурлале су кроз јутарњу тишину. Када је из командног џипа шеф ватрогасне бригаде Џон Меклауд угледао призор у луци, једва је поверовао својим очима:

— **Када смо стигли, ватра је већ захватила и зграде у луци, претећи да се рашири на најближе градске четврти. Моји људи су истрчали из кола и дали се на посао док је свет панично бежао испред пламена.**

Тада је Меклауд обавестио радијем Службу за спасавање, схвативши да сами ватрогасци неће моћи да се боре са овако великим пожаром.

ЗАРОБЉЕНИ УСРЕД ВАТРЕ

Од адмирала Бел Харбура сазнао је одмах затим да се у танкеру број 19 налази отровни гас под притиском. Жмарци су му прошли кроз кичму иако је, пошто је прошао рат, раније увек говорио да не зна шта је страх. А када је чуо да се на танкеру налази још и посада јер је природа терета таква да захтева стални надзор, коса му се дигла на глави. Адмирал луке објаснио му је да су ти људи, укупно петорица, вероватно још у животу, заробљени у такозваном „ваздушном џепу“. Тада је Меклауд опет позвао Службу за спасавање и заурлао у микрофон:

— **Бел Харбур лежи на бомби која сваког часа може да га разнесе, потребни су нам људи — сместа!**

У међувремену полиција је већ почела евакуацију становништва, али је споро одмицала. Било је и много оних који су из радозналости или незнања упорно стајали ту и посматрали шта се догађа на доковима запаљене луке.

За то време пет чланова посаде налазило се у „ваздушном џепу“ на задњем делу шлепа. Врелина је постајала све жешћа и они су готово почели да се гуше. Како су се ту налазили у тренутку несреће, нису тачно знали шта се догодило, нити су видели пожар. Само су чули узастопне експлозије — оне од запаљеног уља!

Док су тако седели мирно, како би штедели резерву ваздуха, јер су ипак схватили да се догађа нешто необично, зачули су пуцкетање какво је могла произвести само ватра. Погледали су се: страх и ужас се појавио у свим очима. Онда најстарији међу њима, Бедхарт, рече:

— **Не брините, челик је довољно дебео да би ватра могла да му науди... само останите на својим местима, помоћ ће већ стићи...**

И сам је говорио дрхтавим гласом.

Неко упита:

— **Зашто не бисмо покушали сами да се спасемо, зашто не изађемо и не пробамо да одемо преко шлепа?**

— **Схватите, оно што овај шлеп одржава на површини је баш ова комора, не смемо да је пробијемо, вода ће продрети и нећемо моћи да је задржимо... Бићемо потопљени пре него што угледамо светлост.**

ДА ЛИ СУ ЖИВИ?

Меклауд је за тренутак скинуо шлем да обрише зној са чела и слепоочница. Слушао је Била Скота који му је објашњавао узрујаним, повишеним тоном:

— **Једино што нам преостаје јесте да из ваздуха приђемо шлепу и покушамо да га повежемо са тегљачем који ће га одвући негде на усамљено место где нема људи, на овој топлоти могао би да експлодира због високог притиска унутра. Они гас сабијају да би га стало што више и на овој температури...**

— **Не брините** — прекинуо га је Меклауд и сам готово вичући — **ми ћемо гасити ватру око вас док будете радили!**

Ватрогасни чамци који су успели да се пробију у близину шлепа почели су да штрцају пену на пламене језике који су упорно опет избијали: најтеже је угасити уље запаљено на површини воде!

За то време Скотов хеликоптер њихао се у ваздуху док се најзад није спустио на шлеп. Људи су истрчали и покушали да пронађу кабл за повезивање. Тегљач је био спреман, али још није могао да се приближи шлепу окруженом пламеном. Из ватрогасних чамаца непрестано су шибали млазеви пене и тегљач је напредовао полако. Чинило се да ће успети.

Најзад су четворица спасилаца, окупани у зноју и крајње исцрпљени, пронашли кабл и повезали шлеп са бродом: извлачећи се из пламена, тегљач и танкер лагано су кренули уз Мисисипи. Бел Харбур је био спасен.

Скот и његови људи продрли су у унутрашњост шлепа. У мрачној просторији Скот управи светлост батеријске лампе на пет непомичних прилика које су лежале на поду. Претнуо је и скаменио се. Тада, један по један, људи почеше да се мичу и он примети да се један младић осмехује: били су живи!

Заборавивши на умор, страх и сав ужас тога дана, Скот му поможе да устане, загрли га и сам се насмејавши: људска воља је победила!

М. К.

Најнесрећнији милионер

НА СОПСТВЕНОМ ПОГРЕБУ

ПУНИХ 20 ГОДИНА, ОД КАДА СЕ ПОВУКАО ИЗ МОНДЕНСКОГ ЖИВОТА, ХАУАРД ХЈУЗ ЈЕ ПРИПРЕМАО СВОЈУ САХРАНУ ПРИРЕЂУЈУЋИ СТРАШНЕ ПРЕДСТАВЕ У КОЈИМА ЈЕ УЖИВАО.

ПОСЛЕДЊИ ПУТ ХЈУЗ ЈЕ СНИМЉЕН 1951. ГОДИНЕ. ЦРТЕЖ ПОКАЗУЈЕ КАКО ЈЕ ОТПРИЛИКЕ ИЗГЛЕДАО ПРЕД СМРТ.

Када је почетком априла 1976. године у специјализовану болницу у Хјустону донесен човек без свести, зарастао у дугу белу браду и косу, готово скелет, лекари нису могли да поверују у причу његових пратилаца да је то — Хауард Хјуз. Али, није било никакве сумње: заиста је то био чувени милијардер, најбогатији човек Америке, после Пола Гетија, чији капитал износи око 2.500 милиона долара (око 4 билијарде и 500 милијарди динара).

Ипак, ни савремена медицина и најпознатији лекари нису успели да му помогну, јер је тешко обољење бубрега ослабило цео организам.

ВРЕМЕ СМРТИ

Пуних 20 година он се припремао за своју смрт — каже Рон Кистер, један од ретких људи који су смели да бораве у његовој близини. — Два пута годишње Хјуз је „умирао“. За време тих страшних представа које су трајале и по петнаестак дана свакн од нас тројице телохранитеља морао је да поштује наређења која је Хјуз издавао. Тако смо тачно знали шта треба да радимо у тренутку његове праве смрти.

Хјуз никад није веровао људима, у све је сумњао плашећи се да га неко не отрује или убије. Од 1951. године, када је направљена његова последња фотографија, почео је да се крије по изнајмљеним становима или апартманима на највишим спратовима хотела. Опседнут смрћу почео је помно да припрема свој погреб.

Ево како су изгледале представе Хјузове смрти које Рон Кистер описује у својој књизи.

„. . . У одређено доба године, најчешће у пролеће или јесен, Хјуз је осећао да је дошло време за „умирање“. Тада је престајао да једе, нагло је мршавио, а када више није могао ни да стоји, одлазио је у кревет и прекривао се чаршавом испод којег су му вирили само глава и стопала. Пред нашим очима почињао је да се мучи, физички је пропадао, бледео и првенео, а није дозвољавао да му помогнемо. Само би понекад затражио који кекс или орах и гутљај или два млека. . .“

ПОСЛЕДЊЕ ПУТОВАЊЕ

У тим приликама Хјуз је своје телохранитеље називао посебним именима: Рон се звао болничар Ханах, а остала двојица били су болничари Грејс и Сарах.

После десетак дана гладовања Хјузове патње достизале су врхунац, тешко је дисао и непрестано се знојио, тако да су болничари у тим тренуцима помишљали да ће стварно умрети. Сулуди милијардер управо је прижељкивао тај њихов страх па их је изнемоглим гласом позивао да дођу до његовог кревета где су морали непомично да стоје и по неколико часова. Као болничар Ханах, Реј је имао увид у комплетно стање његовог организма, болничар Грејс му је додавао лекове, а Сарах стерилисане марамице којима је Хјуз сам себи брисао чело.

Није дозвољавао да га било ко додирне јер је страховао да ће га неко заразити. Чак је и свој пулс сам пипао и мерио крвни притисак. Откуцаје срца и висину крвног притиска саопштавао је болничару Сараху који их је бележио, а затим гласно читао резултате да би их Хјуз саопштио лекарима у болници у Лос Анђелесу с којима је стално био у телефонској вези. Читав конзилијум лекара делио му је савете, али ни један није смео да дође и „на живо“ га прегледа.

За време те страшне представе која је испуњавала чак и „болничаре“, поред Хјузовог кревета увек је била једна боца с кисеоником, повремено су му стављали маску на лице, а он је чак и тада помно посматрао сваки њихов покрет — да случајно негде не би погрешили. Сем тога, на оближњем аеродрому увек је у приправности био специјалан авион, а посебна екипа лекара чекала је испред врата његове хотелске собе, да би га одмах пребацили, ако стање постане критично.

— Хјуз је захтевао да га пренесемо до аеродрома чим видимо да ће заиста умрети — каже Рон. — А одатле, према његовом родном Тексасу где је желео да буде сахрањен поред својих родитеља. Једном ми је рекао: ако не успем жив да стигнем до Тексаса, онда ћу бар умрети у авиону који ће ме понети према мојој земљи.

ДА ГА НИКО НЕ ВИДИ

Ипак, најстрашнији део ове представе настајао је када се Хјуз припремао да умре. Тада је захтевао да по један болничар стане са сваке стране његовог кревета и одмах успоставе телефонску везу са аеродромом, обавештавајући тако пилота да припреми машину за полетање. Када је добијао одговор да су његова наређења извршена, почињао је да јечи и преврће очима, а онда... прекривао се чаршавом преко главе, јер није желео да га било ко види мртвог. Али, да би се и сам уверио да ли је још жив, протурао је коничасту руку и дозвољавао болничару Ханаху да му преко стерилисане газе и са хируршким рукавицама на рукама измери пулс. Тада се више није плашио заразе, представа се ближила крају.

Затим је захтевао да сви напусте собу и оставе га у потпуној тишини — да би на миру умро.

— Чим бисмо зачули дубоко и уједначено хркање знали смо да је „смрт дошла по њега“ — прича Рон Кистер. — **У тим тренуцима он је постајао најсрећнији човек на свету јер је до танчина преживео своју смрт. После тога по три дана није се будио из дубоког сна, што је за све нас био поуздан знак да ће ускоро „васкрснути“ и наредних пет-шест месеци нормално живети.**

Као да је предосећао да ће ускоро да умре, овај најнесрећнији милијардер је последње године у „Краљевском хотелу“ у Акапулку десетак пута приредио представе умирања. Али, умро је без тог ритуала и вероватно би био веома разочаран да је знао како све неће бити по његовој замисли.

Б. Ј.

Петар II Петровић Његош

НЕКА БУД

ТРЕБА СЛУЖИТ ЧЕСТИ И ИМЕНУ;
НЕКА БУДЕ БОРБА НЕПРЕСТАНА!
НЕКА БУДЕ ШТО БИТИ НЕ МОЖЕ
НЕК' АД ПРОЖДРЕ, ПОКОСИ САТАНА!
НА ГРОБЉУ ЋЕ ИЗНИЋИ ЦВИЈЕЋЕ
ЗА ДАЛЕКО НЕКО ПОКОЉЕЊЕ!

На северозападним падинама кршевитог Ловћена, готово одмах изнад Боке которске, стисло се Његушко поље, малено и пренасељено. На његовим ивицама, још од 1435. године кад се први пут спомиње, сместило се неколико села. **У једном од њих, Ераковићима, поникао је у породици Петровић велики песник, политичар и борац за национално ослобођење, Петар II Петровић Његош.** По породичном предању које се столећима преносило с колена на колено, породица Петровић се у 15. веку, бежећи испред Турака после пада Босне, населила у питомој Његушкој долини. Међутим, писмених доказа који би потврђивали ово предање нема.

Мада је 1514. године Црна Гора изгубила своју самосталност и, припојена Скадарском санџакату, поверена на управљање Скендер-бегу, потурченом сину Ивана Црнојевића, у њој ипак постоје слободна племена која не признају турску власт. Територијално су подељена у нахије које чине такозвану Стару Црну Гору и Брда. Временом, унутрашњи друштвени развитак, али исто тако и спољни утицаји, указаће на потребу стварања међуплеменске организације, што током 18. века и доводи до настајања државног језгра окупљеног око подловћенских племена. Пресудну улогу у уједињавању црногорских племена у јединствену државну организацију одиграће породица Петровић. У њој се, тачније у кући Иване и Тома Петровића, 1. новембра 1813. године родио дечак Радивоје. И мада је кућа Петровића још од 1696. године давала владаре Црне Горе, Радивоје је био одгајан као и остала његушка деца. Заједно с њима верао се ловћенским врлетима пазећи да не изгуби коју овцу из стада, надметао се с вршњацима бацајући камен с рамена, стрепео од очевих прекора. **Живео је у кући**

Његош је детињство провео по падинама Ивановых корита (на слици) где су његушки чобани лети изгонили стоку на испашу. **А онда је његово детињство изненада прекинуто, 1824. године одвели су га у Цетињски манастир „на науку", по жељи стрица, тадашњег владике и владара црногорског Петра I.** У време кад је Радивоје дошао на Цетиње да се припрема за позив свештеника оно као варош није постојало: осим манастира и његових зграда на Цетињском пољу није било више ничег.

С почетка 19. века свака црногорска породица сматрала је највишом светињом личну, породичну и племенску част. Кућа Тома Петровића није била изузетак. И у њој се за дугих зимских вечери крај огњишта приповедало о „чојству и јунаштву", непрестаној борби за слободу што траје већ вековима, непоколебљивој вери у њен успех.

У Цетињском манастиру (на слици) Његош је често био уз стрица образованог човека који је уживао велики углед у Црној Гори. Петар I је већ тада уочавао изванредну Његошеву интелигенцију и оштроумност. Природна обдареност дечака а и одлука Ђорђа, најстаријег владичиног синовца да се придружи једном коњичком пуку, у-

...ДЕ БОРБА НЕПРЕСТАНА!

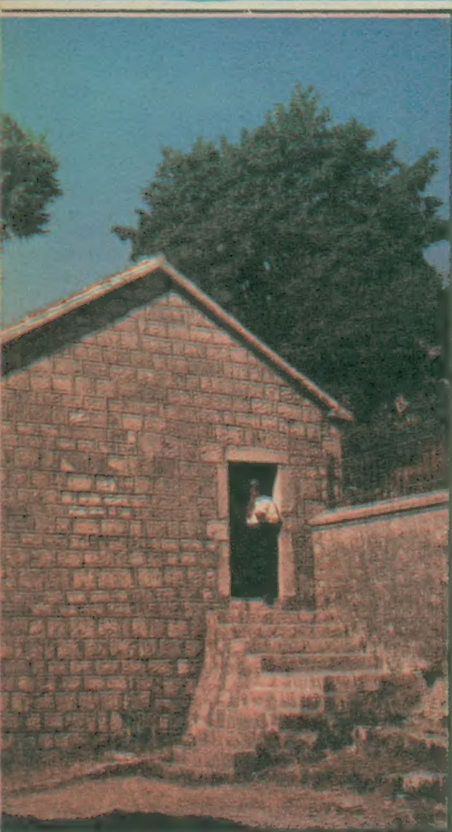

која је по неким описима била обична уџерица, а по другима дугачка чврсто грађена, једноспратна зграда од тесаног камена. Шта је тачно, тешко је рећи јер је кућа 1893. године преправљана и дозиђивана (на слици).

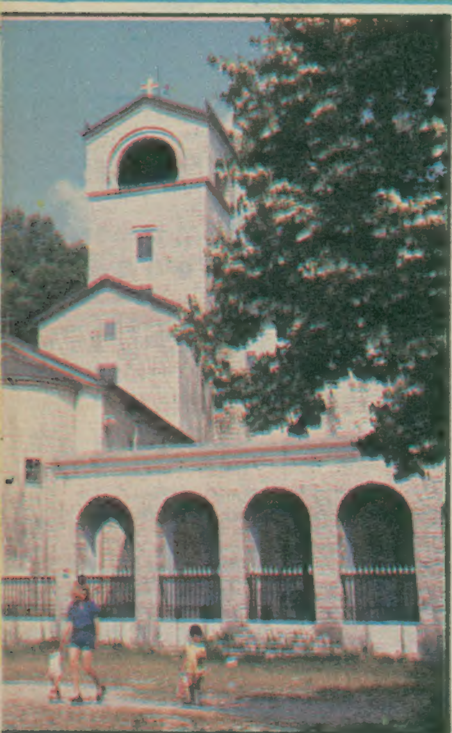

место да постане свештеник, због чега је и послат у Русију, навела је Петра I да о бистром Радивоју почне да размишља као о свом наследнику. Пошто дечак још није знао да пише, владика га шаље тада познатом учитељу, калуђеру Јосипу Троповићу у манастир Савину, у Топлој код Херцег-Новог.

У Топлој, где је остао годину и по, Његош се сусреће са потпуно новом средином, економски и културно много развијенијом. **Под надзором учитеља почиње да учи часловац, црквено певање, псалтир, рачуницу и италијански језик али има и довољно времена да „ноћно и дневно походи веселе састанке, ђе момци и ђевојке играју и пјевају, али свеђ кријући се од свог наставника, оца Јосифа“.** Уплашен да би живот у безбрижној средини под утицајем „раскалашне младежи“ могао да у „чему год Рада покварити“ Јосип Троповић је пожурио да напише владици писмо у којем га моли да дечака поново узме к себи. Док је Радивоје још боравио у Топлој, у манастир је једном навратио поп Митар Васиљевић и био позван на ручак. За време обеда гост је приметио дечака у црногорској ношњи кога је описао као „порасно и веома наочито дијете, питома израза, али за те године и веома озбиљна изгледа“ како стоји у дну стола и једе. На питање због чега дечак стоји, старешина манастира му је одговорио. **„Нема шта да те чуди. Као синовцу митрополита Петра, учинили смо му почаст да обједује с наше трпезе. Али као ученик, он мора стајати поред свог учитеља и манастирског старешине“. На слици: манастир Савина у Топлој код Херцег-Новог.**

Текст: О. Вукадиновић Снимци: М. Вујовић

(Наставиће се)

ЉУДИ СА ДВА ЖИВОТА

ДРЖЕЋИ ЈЕДНОМ РУКОМ ЗА КОСУ ДЕЧАКА КОЈИ ЈЕ КРКЉАО, ВОЈНИК ЈЕ ДРУГОМ ПОКУШАВАО ДА СЕ ДОКОПА ОБАЛЕ ПОДИВЉАЛЕ РЕКЕ.

ПРИЧА О ХРАБРОМ ЧОВЕКУ

НИКОЛА ПЕШЛИКОВСКИ

Никада кројачки радник из Охрида Никола Пешликовски није мислио на смрт. Био је млад и здрав, пред њим се налазио живот. Истина, у његовој породици се целог века кубурило с новцем јер је била велика, а приходи скромни, али кад чељад није бесна ни кућа није тесна. Никола је стасао, изучио кројачки занат у свом родном Охриду, па у војску. Праг касарне „Маршал Тито" у Скопљу прешао је са једва навршених осамнаест година.

После дугих кишних дана

Био је почетак јуна 1976. године. Тих дана киша је немилосрдно и без престанка готово три дана засипала Скопље и околину. Над град се навукло сивило. Никоме се није милило да изађе из куће. Седмог јуна време се разведрило. Појавило се и сунце. Једини траг минуле непогоде био је Вардар који, иначе, тече посред самог Скопља. Међутим, то сада није више била она река на коју су Скопљанци навикли, већ подивљала, мутна стихија која је ваљала све пред собом, преливајући се преко бетонског кеја на обале.

Лепо време седмог јуна измамило је на улице многе људе. Између осталих и војнике Николу Пешликовског и његовог друга Фрању Кујунџића из Суботице. Доброћудног Николу већ су сви у касарни одмиља звали Коле. Два друга искористила су излазак у град да скокну до фотографа по своје давно израђене фотографије. Да им не би било досадно, Фрања је окачио о раме транзисторски радио-апарат. Нек' свира: песма душу блажи. Ногу пред ногу, стигли су и до Вардара. Идући његовим бедемом, Фрања рече:

— Види, Коле, колика је река! Да л' би се сада купао у њој?

Никола подиже поглед са слика које је разгледао у ходу и окрете се према захукталом Вардару. Вода је имала боју иловаче.

— Не бих окваснио ни прст на нози на макр гледао како ми се отац дави!

— одговори Коле и настави да гледа слике.

Нису одмакли ни неколико корака кад зачуше неку вику. Налазили су се код моста „Гоце Делчев". Окренуше се према мосту и ослушнуше. Неки човек махао им је рукама. Њима је, значи, и говорио. Вратили су се десетак метара уназад. Сад су већ разабрали човекове речи.

— Војници, помозите, дете се дави у Вардару!

Рука спаса

Коле претрну. Заиста, малопре је приметио неку дечурлију која су се врзмала у подножју бедема до којег је допирала вода. Ено их... Шта, уопште, траже поред прљаве, набујале реке, помисли. Поглед му склизну на површину Вардара која се ковитлала сумануто, дивље. Далеко, на средини реке приметио је дечакову главу чије је теме извиривало из воде као и део леђа.

— Фрањо, готов је! — викну Коле и баци слике из руке. У трену је смакао ципеле с ногу, а с главе капу и у чарапама стрчао низ бетонски бедем.

— Коле!.. — завапи Фрања за њим, али га Коле није чуо. — **Коле, немој!..**

На мосту се окупило мноштво грађана, на бедему их се створило још више. Дечурлија надала грају, један малишан је плакао и стално понављао: **„Спасите ми брата, спасите га!.."** Руком је брисао мусаво лице и сузе које су га квасиле.

Коле је снажно завеслао рукама. Натопљена униформа отежавала му је пливање. Чинило му се као да су му привезали камење за тело. Кад је стигао до дечака, већ је био уморан. Погледао је дављеника. Није му било више од пет-шест година. Закључио је то када га је шчепао за косу и извукао му лице из воде у коју је било све време загњурено. Очију отворених и закрвављених дечак није ништа спознавао. Руком је зграбио спасиоца за униформу и стегао као клештима. Нико више није могао да му отвори шаку. И где **га је ухватио: за груди, негде испод самог грла! Дечак је кркљао, кркљао је и Коле. Престрашио се. Била му је слободна само једна рука. Она је морала да спасава и њега и дављеника.**

Чико, не дај да умре!

Река их је носила све брже. Коле је веслао према обали. Ишло је споро. Покушао је да се окрене на леђа, мењао положај тела. Дечак га је стезао све јаче. Удавиће ме голом руком, **немоћно је себи признао млади војник. То више није дечја ручица, у оваквој ситуацији када и ја гутам воду и борим се за ваздух, та рука је — смрт! Снага га је издала. Потонуо је, једанпут, двапут, трипут... Нестајало му је ваздуха. Отимао се!**

У једном тренутку Коле је малаксао. Тада је први пут у животу схватио шта значи умрети! Ужаснуо се. Дечак и он сплели су се као врежа. Погледао је према обали, била је близу, а за њега тако далеко. Напрегао се, отимао од воде, руком, ногама, раменима, разумом.

Кад се довукао до обале, био је удаљен око стотинак метара од места где је скочио у реку. Испливао је испред другог моста, такозваног Каменог, иза кога су се налазили вирови. Зна их читаво Скопље. Они би га прогутали да је наставио још само двадесетак метара.

На обалу га је извукао Фрања. Уплашен за Колетов живот, све време је трчао бедемом. Положио је дечака на земљу и почео да га враћа у живот вештачким дисањем. Док је то радио, седмогодишњи дечаков брат обујмио му је рукама ноге. Наслонио је главу на њих, плакао и молио: „Чико, не дај му да умре! Не дај, чико!"

Дошла је и милиција, нашла се ту и дављеникова сестра од дванаестак година. Ћутке је ставила братића на „кркаче" и понела га кући. Са сестриних леђа мали дављеник тужно је гледао свог спасиоца који је седећи на земљи зурио негде у празно. У пролазу добацио је Колету:

— Хвала ти, чико!..

Коле никада није сазнао како се зове дечак којег је спасао ни где станује. Чуо је да га на обали сестра зове Ристо. И то је све.

М. Тодоровић

МОЗАИК

Чувајте се хипнозе!

Не бавите се хипнозом ако нисте добро испекли тај занат и ако то не радите на научној основи — поручују познати светски научници, указујући на могуће кобне последице. Професор Маркузе наводи случај кад га је један студент позвао телефоном да хитно дође к њему. Када је професор стигао, имао је шта да види: у соби се други студент гушио млатарајући рукама. Професор је одмах схватио: студент се с другом вежбао у хипнози, „убедио" га да се дави у мору, у том стању га пробудио, а овај је, наравно, наставио и даље да се „дави"!

На клиници једног познатог америчког психијатра лечен је пацијент са осећањем да га стално неко прати. Брзо се испоставило да је несрећни човек учествовао у некој популарној демонстрацији хипнозе где му је хипнотизер ради забављања публике „објаснио" да га гони бесан пас! У таквом стању хипнотисани се случајно пробудио и, разуме се, наставио да се и даље понаша са убеђењем да га неко гони.

На међународном скупу хипнолога 1965. године предавач из бразилског града Сан Паола изнео је податак да је код 230 болесника морао да исправља кобне последице погрешне хипнозе разних шарлатана, при чему су неки заувек остали иза зидина душевне болнице!

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

САМ ПРОТИВ ДВАДЕСЕТ

КАДА ГА ЈЕ ПОМОЋНИК НИЛ БРАУН ОБАВЕСТИО ДА У ГРАД ДОЛАЗЕ КАУБОЈИ ДА ГА ОБЕСЕ, ШЕРИФ ВАЈАТ ЕРП ЈЕ ОПАСАО РЕВОЛВЕРЕ, УЗЕО ПУШКУ И САМ ИМ ПОШАО У СУСРЕТ.

По Доџ Ситија у Канзасу је 1872. године допрла железничка пруга. Годину дана касније мирно насеље фармера претворило се у „Преријски Вавилон" јер су у њега нагрунули каубоји с огромним стадима из читавог Канзаса, Тексаса, Новог Мексика и источних делова Оклахоме. За каубојима који су на циљу дугог и мучног пута добијали плате, нагрнули су крчмари, трговци, коцкари, лаке жене и криминалци. Градом је завладао закон метка, сваког дана су понеког сахрањивали на „Брду чизама", које се ширило брже него град, па је Доџ Сити добио ново име — „Преријска Содома и Гомора".

Пред крај лета 1873. године у Доџ Ситију је Вајат Ерп, човек који је без метка умирио дивљу Вичиту, положио шерифску заклетву. Грађани су били задовољни што је њихов град, који се све брже ширио и постајао велики трговачки центар, добио шерифа који употребљава оружје само у крајњој нужди и неће из града отерати каубоје пуне пара.

Три дана је Вајат Ерп доконо шетао градом у којем су с времена на време одјекивали пуцњи уз подврискивање пијаних каубоја, улазио у салуне где су двобоји били редовна забава. Грађани који су га тако радосно дочекали, већ су се у чуду питали нису ли погрешили. Изгледало је да нови шериф уопште не мисли о свом послу.

Четвртог дана изјутра на улицама градића osвaнула је наредба:

„У граду је забрањено носити било какво ватрено оружје. Ко прекрши ову наредбу биће ухапшен. Шериф: Вајат Ерп".

Петог дана у Доџ Сити су стигла три чудна свата. Срдачно су се поздравили са шерифом и с њим нестали у његовој канцеларији. Та три човека били су: Бат Мастерсон и Нил Браун, два искусна западњака који су вешто баратали револверима и нису се устручавали да их употребе, и млађи Ерпов брат Морган, темпераментни момак који је волео гужве. С њима је Ерп у прошлости доживео доста авантура и њихово пријатељство је после обрачуна код О. К. Корала ушло у легенду.

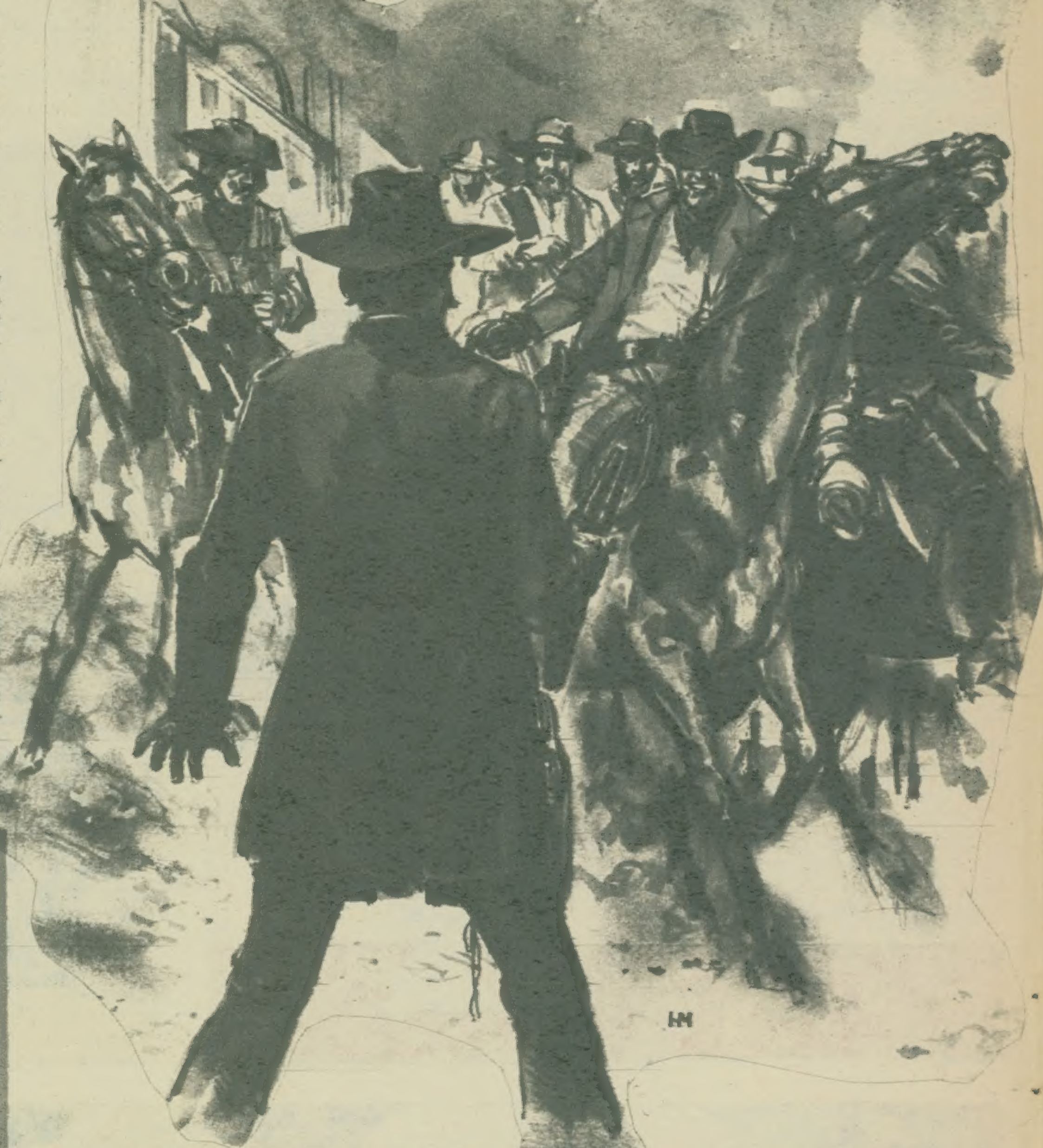

Сва тројица су прихватили Ерпову понуду и пристали да му буду помоћници.

ПУЦАЊЕ ЈЕ ЗАБРАЊЕНО

Неколико следећих дана у граду је било мирно. Вајат Ерп је врло добро знао да је то само привид. Три хиљаде каубоја у логорима у близини града сигурно не ће поштовати његову наредбу коју сматрају бесмислицом и увредом.

Вајат Ерп је био на опрезу, али то није ничим одао. Једне вечери док је шетао градом, из салуна „Аламо" излетела је разјарена гомила од десетак каубоја и уз индијанске покличе почела да се забавља гађајући светиљке, прозоре и натписе на радњама.

Шериф им се полако приближио.

— Зар не знате да је забрањено у граду носити оружје? — упитао је.

— Говориш ли ти то мени — исцерио се један каубој, а његови другови заузеше изазивачке позе. — Шта ако се мени свиђа да пуцам?

Усправан, без икаквог израза на лицу, Вајат Ерп га је посматрао. Било му је жао тог младог пијаног каубоја који се правио важан пред друговима.

Каубој је Ерпово држање протумачио као страх. Церећи се још безобразније, нанишанио је најближу светиљку.

— Пуцање је забрањено, момче! — рече још увек мирно шериф.

Младић се насмеја и опали.

МИНИ-КВИЗ

1. Како се звала грчка богиња Месеца?
2. Шта је домицил?
3. Гаетано Доницети је по народности био:
4. Еукалиптус је дрвенаста биљка пореклом из:
5. Колико износи енглеска мера за дужину звана стопа?

ОДГОВОРИ:

1) Звала се Селена, а према митологији била је кћи Хитериона и Теје. Код Римљана је поштована као Луна. У медицини значи: бела пега на нокту; 2) Домицил је завичај, место боравка, стално боравиште; 3) Гаетано Доницети (1797—1848) је италијански композитор опера у стилу Росинија, веома плодан композитор лаке и допадљиве мелодике. Од његових 70 опера и данас су популарне: Пуковска кћи, Дон Пасквале, Лучија ди Ламермур, Љубавни напитак и друге; 4) Еукалиптус (Eukaliptus piobulus) је пореклом из Аустралије и Тасманије; расте веома брзо и достиже велику висину (до 150 метара), листови су му издужени, плавозелени, цветови усамљени. У листовима се налази старско уље, које се употребљава као антисептик и за инхалирање; 5) Стопа износи 30,48 сантиметара.

ДЕСЕТОРИЦЕ

Муњевитим покретом Ерп потеже свој „колт“, обрте га у руци и, служећи се њиме као маљем, спусти га на главу несрећног обесника.

Пре него што су изненађени каубоји успели да се снађу, Ерпов револвер је био уперен у њих.

— Мислите ли да је Доц Сити још ваше стрелиште? — запитао је Ерп спокојно. — Не мислите? Одлично! Весели ме што се разумемо. А сад покупите овог вашег мангупа и однесите га у логор. Кад се буде истрезнио, можете поново у град. Само, без оружја! Идућег пута се нећу шалити! Чистите се!

Постиђени, каубоји покупише другара и без речи се изгубише из градића.

ОНИ ДОЛАЗЕ!

Грађани Доц Ситија су одахнули.

— Коначно, нашли смо човека какав нам је потребан! — говорили су. — — Умириће град, а неће пролити крв и отерати нам муштерије!

Поново је неколико дана протекло у спокојству. Ниједан каубој није се у граду појавио наоружан. Гостионице, барови и коцкарнице радиле су пуном паром а сваке ноћи су до зоре отворене. Трговци су задовољно трљали руке. Истина, каубоји су се опијали до бесвести, свађали се и изазивали туче али се све завршило једино разбијеним главама и поломљеним ребрима. Мртвих није било.

Вајат Ерп се није мешао у свађе и туче. Без оружја мирно је шетао градом. Ипак, ни тренутка није сумњао да ће поново из ведра неба треснути гром.

Једне вечери шерифов помоћник Ник Браун у пуном галопу је на ознојеном коњу ујахао у град и задихано улетео у Ерпову канцеларију.

— Вајате! Два туцета наоружаних каубоја долазе у град! — обавестио је пријатеља. — Урлају као побуњени Сијукси! Долазе да поразбијају неколико трговина, да ти запале канцеларију, да те пропусте кроз шаке, па да те на крају обесе на тргу!

— Видећемо! — мирно рече шериф, притеже појас с револверима и скиде са зида ловачку двоцевку, па пође према вратима.

— Чекај, Вајате! — викну Нил Браун. — Чекај док не доведемо Бата и Моргана!

— Остани овде, Ниле — нареди Ерп. — Они долазе да мене лично пропусте кроз шаке! Пружићу им задовољство да то покушају. Али сам. Ако нас буде више, биће крви!

— Не лудуј, Вајате! — побуни се помоћник. — То је гомила побеснелих којота. Напуниће те оловом!

— Видећемо! — слеже раменима шериф. — Остани овде и чувај канцеларију!

МИРАН ДАН У ДОЦ СИТИЈУ

Средином улице, усправан, лака корака, у црном оделу и белој кошуљи, шериф је кренуо према излазу из града. Људи који су већ чули да су каубоји кренули против шерифа, радознало су извиривали из својих кућа у које су се повукли чим су наслутили да ће доћи до окршаја.

— Лудак! — сашаптавали су се док је Вајат Ерп мирно корачао низ улицу.

Каубоји, обавијени облаком црвене канзаске прашине ,пијано подврискујући, стигли су до првих градских кућа у пуном галопу.

Кад су угледали човека у беспрекорном црном оделу, раскораченог на средини улице, са двоцевком у руци, нагло су зауставили коње. Ниједном од њих није раније пало на ум да би неко имао толико дрскости да их сам дочека на брисаном простору.

Вајат Ерп ,одличан познавалац психологије људи свог времена, добио је и ову рунду. Задао је противницима први ударац који је, иако невидљив, био одлучујући. Знао је да тај први ударац треба сместа искористити и дотући противнике пре него што се освесте и спознају да су у апсолутној надмоћности.

— Чуо сам да тражите шерифа Вајата Ерпа, момци? — запитао је гласом равним као сечиво ножа. — Па лепо, ја сам Вајат Ерп! Шта хоћете од мене?

Каубоји су збуњено зурили у њега. Нису знали шта да одговоре.

Један између њих се ипак одлучи и пође руком према појасу где му је висио револвер. Био је то најкритичнији моменат за Ерпа. Шериф је знао да је најбоље да опали и смакне ратоборног каубоја са седла. Али је знао да би то уједно био почетак дуге и беспоштедне борбе која би покосила многе животе, а највероватније и његов.

— Пази! — рече мирно Ерп. — На нишану си!

Каубој угледа две црне цеви окренуте према свом стомаку. Полако диже руку и збуњено се почеша по бради.

Вајат Ерп је ћутећи неколико тренутака посматрао каубоје.

— Дакле, шта хоћете од мене? — ниједна црта на његовом лицу није се померила кад је најзад проговорио. — Ништа?... Значи, погрешно су ме обавестили!

Глас му је и даље звучао равно, готово нељудски.

— Онда, значи, све је у најбољем реду! — рече спуштајући полако цев пушке. — Окрените коње и правац логор! Дођите сутра у град! Или још вечерас ако хоћете! Без оружја, наравно!

Каубоји су оклевали. Ни један није хтео први да окрене коња.

— Довиђења, момци! — Ерпов глас је одједном постао оштар, а пушчана цев је поново заузела хоризонтални положај. — Натраг! И то брзо!

Каубоји коначно један по један окретоше коње и покуњено одјахаше у прерију

А. Р.

НАША СРЕДЊОВЕКОВНА ПОВЕСТ

Турци у служби Душановој

У нашим земљама средњег века обично су постојале три врсте војске: општа или „властелинска“, пронијари и најамничка војска.

Властелин, управник једног краја, био је дужан да доведе одређен број војника — сељака и грађана. (Душанов Законик строго разликује „властелу, војнике и убоге“).

Сматра се да су властелини у војсци тог времена били заповедници, коњаници и оклопници. Сељаци и грађани били су обични војници који су се у време мира бавили својим пословима. Сваки је био дужан да код куће има своје оружје.

За време рата борило се у свом оделу, о својој храни и трошку. Зато су за војском ишли трговци носећи потребне ствари које су продавали војницима. Војску једног краја водио је „жупан“, а доцније „војвода“.

Друга врста војске били су пронијари, којима је владар, уместо плате, давао земљу, а који су били дужни да ратују за њега. Они су били обични коњаници.

Трећа врста војске били су најамници, професионални војници, најчешће странци. Већ у време Немањине борбе с браћом помињу се „грчки војници“, „Фрази“, и „Турци“. И неки Италијан, по имену Францискус, био је с војском 1304. године у служби краља Милутина. Исти краљ је 1321. године послао 2000 Кумана у помоћ Андронику II, а исто тако најмио је и довео у Србију неког Турчина са 1000 коњаника и 500 пешака. И Шпанци су били у српској служби.

Душан је такође држао један одред најманика Турака, а његову личну стражу сачињавало је 300 Немаца под командом неког Палмана.

Као војници у служби српских средњовековних великаша спомињу се и јужноруски Татари и кавкаски хришћани.

Главна војна сила била је пешадија састављена највећим делом од сељака. Касније је уведена коњица која је брзо постала главна ударна снага.

Лифтом кроз слободу

Статуа слободе на улазу у њујоршку луку готово је постала симбол Сједињених Америчких Држава. Овај кип, који се издиже са малог острва Бедло (данас острво Слободе) у њујоршкој луци, израђен је у Француској и поклон је француског народа Сједињеним Америчким Државама. У лику жене представљен је дух слободе. То се огледа у покиданим оковима тираније изливеним крај ногу статуе и бакље коју жена држи у десној руци и њоме осветљава пут у слободу. На плочи у жениној левој руци урезан је 4. јул 1776, датум када је у Америци изгласана Декларација о независности. Статуа слободе дело је алзаског вајара Фредерика Аугуста Бартолдија. Рад на њој био је мукотрпан и отегао се скоро десет година јер је сваки део циновског кипа, високог 96 метара од подножја постоља до врха бакље, морао посебно да се израђује. Оквир за статуу пројектовао је Густав Ајфел, „отац“ чувене куле у Паризу.

Када је статуа 1885. транспортована за Америку, сваки њен део био је запакован у специјални сандук. Укупно је било 414 сандука, а тежина сваког кретала се од неколико стотина до неколико хиљада килограма!

Американци су у шупљину статуе уградили лифт који износи посетиоце до њене главе где се сваки радознали посетилац Њујорка може да се „попне на главу“ америчког симбола слободе гледајући хоризонт са висине од 78 метара!

У ТАМНИЦУ ЗБОГ НОСА

ЋУДЉИВИ КРАЉ КИР — Према тврђењу неких историчара, марамица је први пут употребљена у Персији у 6. веку пре н. е. за време владавине краља Кира. Једног дана краљу је дозлогрдило да гледа своје војнике и поданике како нос бришу рукама па им је то строго забранио. Тако су Персијанци почели да бришу нос троугластим комадом свиле. Они који би се оглушили о краљево наређење били су без милости бацани у тамницу.

НАЈСКУПЉЕ НА СВЕТУ — Мада вековима у завади са Римом, Картагињани су ту и тамо преузимали неку новотарију од њих. Тако су, по угледу на своје љуте непријатеље, почели да употребљавају марамице, али много финије израде и обично начињене од провидних тканина. Године 1927. приликом ископавања остатака Картагине пронађено је 6 оваквих марамица. Све су продате богатом Американцу који је за њих платио ни мање ни више него 100.000 долара!

ИЗДАШНИ ЦАР — И стари Грци употребљавали су марамице, али четвртастог облика и украшене везом и геометријским шарама. У Риму, марамице су се носиле на гозбе где су служиле за брисање прстију и уста, али и да се у њима понесе јело које је домаћин на растанку давао гостима. Цар Аурелијан издашно је поклањао народу марамице да би њима махао угледним личностима у позоришту. Римљани су користили марамице и за брисање носа.

НЕОПХОДАН РЕКВИЗИТ — У средњем веку као да се заборавило да марамице служе за брисање носа. На француском двору око 1600 дворана брисало је нос руком, а марамице су искључиво служиле зато да би се господа дивила ручном раду и вредноћи власника. Другу намену ове марамице нису могле ни да имају јер су се састојале од готово самих рупа. До промене ће довести обичај ушмркавања бурмута који је изазивао толико кијање да су марамице постале неопходне.

ПРИЧА О МАРАМИЦИ

ВЕЛИЧАНСТВО ЖАЛИ, АЛИ ЈЕДНА МАРАМИЦА ЈЕ НА ПРАЊУ, А ДРУГА ЈЕ ЊЕМУ ПОТРЕБНА! — ГОВОРИЛО СЕ НА ДВОРУ АНРИЈА IV КАДА БИ НЕКОМ ОД ГОСТИЈУ ИЛИ ДВОРАНА ХИТНО ЗАТРЕБАЛА МАРАМИЦА.

ИЗУМ ПРОМУЋУРНОГ КРОЈАЧА — Прича се да је аустро-угарска царица Марија Терезија (1717—1780) наредила да се њеним гардистима сашије врло лепа униформа о чије су рукаве, на њен највећи ужас, они брисали нос. Тада се неки промућурни кројач досетио и предложио да се на рукаве пришију дугмад, што је и учињено.

ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ — На француском двору даме и господа натапали су своје марамице јаким парфемима и држали их под носом ради освежења. У питању није било помодарство већ прека потреба: наиме, у 17. и 18. веку лична хигијена није била нимало на висини па су марамице натопљене парфемом служиле за отклањање непријатних мириса који су се ширили око отмених дворана.

У ВАТРУ С ЊОМ! — Данас, поред марамица од платна све више се користе и папирне, које се сасвим погрешно сматрају савременим изумом. Њих Јапанци употребљавају већ пуних 1000 година! Проблем прљавих марамица једноставно су решили древни Кинези. Они су марамице правили од азбеста, а кад се упрљају стављали их у ватру да се „оперу".

НЕЗАБОРАВНЕ УТАКМИЦЕ

120 МИНУТА ТАМПЕРЕА

Када је Зебец силовитим ударцем постигао и пети гол, сви су били убеђени да су Југословени победници. Међутим, наставак утакмице донео је чудан преокрет који је и данас велика загонетка.

Сећајући се те заиста незаборавне утакмице, одигране у малом финском граду Тамперу 20. јула 1952. године између репрезентација Југославије и Совјетског Савеза, познати француски новинар Жак Феран је написао:

— Такво фудбалско чудо нико никада неће моћи да објасни".

Пред око 17.000 навијача тимови Југославије и Совјетског Савеза срчано су се борили за улазак у четвртфинале олимпијског турнира у фудбалу. Наш велики противник долазио је из земље, која је први пут учествовала на олимпијским играма. Спортисти Совјетског Савеза успели су већ да у разним дисциплинама освоје много медаља. Сад су на Олимпијским играма у Финској желели да докажу како и у фудбалу могу да играју најважнију улогу.

Југословени су, међутим, бранили достојанство своје земље и углед фудбалских зналаца на међународној сцени. Уосталом, они су прву олимпијску медаљу у фудбалу освојили још четири године раније у Лондону. Рајко Митић, Златко Чајковски, Стјепан Бобек и Бранко Станковић сачували су места у националној селекцији, па је наш тим сад био наоружан и већим међународним искуством.

Иако су многа предвиђања о победи била на страни Совјета, Југословени су пружили игру какве се ретко виђа.

НЕЗАДРЖИВИ »ПЛАВИ«

Лопта као концем везана лети с ноге на ногу. Југословени лако освајају простор, публика им одушевљено пљеска, а они за несено плету најтананије нити, које упорни противник никако не може да раскине.

Није прошло ни двадесет минута, а Рајко Митић постиже први гол. Совјетски вратар Иванов остаје немоћан. Затим се као стрелци ређају Огњанов, Зебец па опет Огњанов.

Совјети једва смањују на 1:4 поготком свог вође навале и најопаснијег нападача Боброва.

Кад је прошао читав сат ове бурне утакмице, Југословени постижу последњи погодак који је уједно и најлепши.

Совјети су били у нападу. Зауставио их је наш леви бек Бранко Станковић. Дугачак одбојни ударац пренео је лопту чак на супротну страну. Рајко Митић се изванредно снашао и само је продужио ка Огњанову. Брз спринт и лопта се пребацује са десног на лево крило.

Тамо је Бранко Зебец, снажан, одлучан, изразити левак. Противнички бек стартује пуном жестином и изгледа да ће успети да одбије лопту.

Али, Зебец је хитрији и вештији. Као да је унапред одлучио да шутира, кад је стигао до лопте, ударио ју је свом снагом. Налазио се у том тренутку на ивици казненог простора и лопта је силовито улетела у сам угао совјетског гола. Још једном се голман Иванов бацио и још једном све је било узалуд.

Југославија је повела са 5:1.

Нико није могао да претпостави да ће Совјети доживети такву катастрофу.

ФУДБАЛЕРИ БЕЗ НОГУ

И када су сви помислили да је дуел коначно одлучен, Југословени су у последњих петнаест минута примили четири гола. Сви ти голови пали су после добро изведених корнера.

Бранко Зебец је о томе доцније причао:

— Десило нам се нешто немогуће и никада то нисмо могли један другом да објаснимо. Као да нам је неко подсекао ноге. Стали смо као укопани и немоћно гледали како лопта улази у нашу мрежу. Грешка за грешком, а ми никако да се пробудимо. За мене је то била истинска загонетка, коју никада нисам успео да решим.

Совјети су изједначили на 5:5. Остало је да се одигра продужетак од два пута по петнаест минута.

Југословенски фудбалери су се тек тада пробудили из свог чудног сна и резултат се више није мењао.

Два дана доцније на истом стадиону и у исто време одиграна је нова утакмица. Наш савезни капитен Александар Тирнанић није мењао тим. Опет су играли: **Беара, Станковић, Црнковић, Чајковски, Хорват, Бошков, Огњанов, Митић, Вукас, Бобек, Зебец.**

У другој утакмици наши фудбалери победили су са 3:1 и тако прескочили најтежу препреку на путу до финала. У следећем мечу савладали су репрезентацију Данске, а затим и екипу Савезне Републике Немачке. Побеђени су тек у финалу од Мађара са 0:2.

Сребрна олимпијска медаља тако се опет нашла на грудима југословенских фудбалера.

Међутим, драму у Тамперу нису никада заборавили. А олимпијски тим из 1952. године остао је светла успомена у историји нашег фудбала.

Ст. Протић

ЧЕМУ СУ СЕ СМЕЈАЛИ СТАРИ РИМЉАНИ

ИЛИЈАДУ БОЛИ СТОМАК

Пре 2000 година живео је у Риму богати трговац по имену Ицел. Захваљујући том богатству, уживао је глас угледног човека и као такав често био позиван на гозбе или их и сам приређивао. На њима Ицел обично ни је долазио у ситуацију да каже нешто учено и тиме покаже своје знање. А какво је знање, осим трговачког, могао да има човек који није знао ни да чита ни да пише? Размишљајући о проблему који га је све више мучио, трговац се најзад досетио како да га реши: купиће онолико робова колико има познатих књижевних, историјских и филозофских дела. Сваки роб научиће напамет по једно дело и носиће његово име.

Ускоро су по Риму почеле да круже приче о Ицеловој „живој" библиотеци: цео град се смејао богатом трговцу који је пошто-пото хтео равноправно да учествује у разговорима којима очигледно није дорастао.

Једног дана Ицел је организовао раскошну гозбу на коју је позвао многе угледне Римљане. Реч по реч, и повела се жива дискусија. Ицел је пажљиво пратио разговор и у једном тренутку, желећи да задиви госте

својом ученошћу, хтео је да цитира један стих из чувене Хомерове „Илијаде". Дао је неприметан знак надзорнику робова. То је значило да пред госте треба да изађе роб по имену Илијада и изрецитује одговарајући стих. На то се надзорник дубоко поклонио пред Ицелом и тихо али ипак довољно гласно рекао:

— Господару, Илијаду данас боли стомак!

ШАЦА УБАВИЋ: ФОТОГРАФИЈА

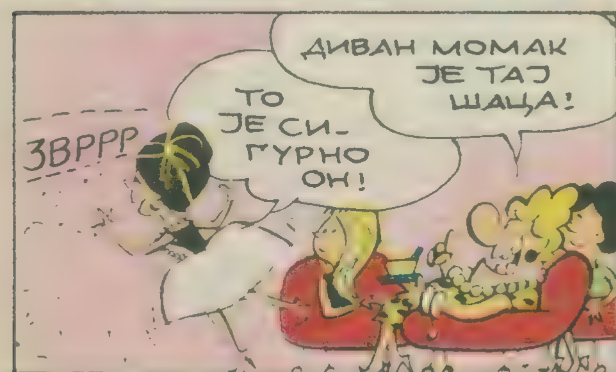

ДВА МЕСЕЦА ПОД ЗЕМЉОМ

КАД СУ МУ САОПШТИЛИ ДА ЈЕ ВРЕМЕ ЊЕГОВОГ ЗАТОЧЕНИШТВА ИСТЕКЛО, МИШЕЛ НИЈЕ МОГАО ДА ВЕРУЈЕ СОПСТВЕНИМ УШИМА.

На дубини од 100 метара испод земље увек је хладно као усред зиме и мрачно као усред ноћи. Па ипак, двадесетогодишњи Мишел Сифр одлучио је да проведе два месеца у једној дубокој пећини, студеној и мрачној, помирен с тим да му једина веза са светом буде танак телефонски кабл.

— То је лудост, већ за неколико дана тражићете да изађете, осим ако не желите да умрете — рекао му је лекар у болници где се претходно подвргао детаљном контролном прегледу.

— Нећу, не брините — смирено је одговорио Мишел.

Овој његовој одлуци претходиле су брижљиве и дуготрајне припреме. Мишел је био биолог и спелеолог, још од 12. године спуштао се у пећине и поноре да би што боље упознао тајанствени подземни свет. Овога пута радило се о нечему сасвим другом: **нису у питању била геолошка истраживања већ експеримент током којег је требало проучити како човечији организам реагује у изузетно тешким условима и каква је, рецимо, могућност да се преживи у случају да евентуална нуклеарна катастрофа примора људе да се склоне у утробу Земље.**

У овом подухвату Мишел је имао подршку двојице људи који су се и сами већ огледали у сличним покушајима: били су то доктор Бомбард, који је прешао Атлантик у гуменом чамцу потпуно сам да би испитао колике шансе да се спасу имају бродоломници, и Морис Херцог, победник Анапурне, који је тај успех платио губитком прстију.

Мишел је на себи желео да провери и утицај временске компоненте на човеков ритам живота, нарочито када је реч о дневном ритму: о устајању, узимању оброка, одлажењу на починак... Зато је добровољно пристао да се лиши свог часовника, а пријатељима који су били задужени за телефонски контакт забранио је да му на било који начин спомињу сате или датуме.

Шеснаестог јула 1962. владала је неуобичајена живост на улазу у пећину Скарасон, у француским Алпима. Ту су се окупили Мишелови пријатељи и колеге спелеолози који су једва скривали узбуђење. Мишел је био мало блед, али ипак насмешен. Поздравио се са свима, пришао лествицама од конопца које су биле окомито спуштене у стеновито гротло дубоко неколико десетина метара и ишчезао у том једва видљивом отвору. А онда је почео да силази. Када се најзад нашао на дну, дао је знак друговима и они су извукли лествице напоље.

Једина веза — телефон

Око њега је владала тишина као у гробу, нарушавана једино с времена на време котрљањем камења низ стрме литице. **Од одроњавања стена штитиће га само шлем и мали наранџасти шатор у којем се налазе, осим његове вреће за спавање и резервне одеће и обуће, још и телефон, грамофон на батерије, плоче, књиге и намирнице, оне најнеопходније: пиринач, кромпир, лук, парадајз, качкаваљ и јаја, као и већи број конзерви с готовим јелима.**

Мишел је сам себи одредио време које ће провести под земљом: 8 недеља, ни дан мање. Са друговима, који су горе код улаза, договорио се да ће им телефонирати два пута дневно, трудећи се да то буде у правилним временским размацима, односно, у приближно исто време током сваког дана. **Но, он, убрзо губи сваку представу о томе које је доба: дешава му се да руча у 10 увече, а да вечера у 3 ујутру.** И пошто је будан ноћу, а спава дању, не зна да његови телефонски позиви често извлаче оне горе из врећа за спавање у 2 или 5 ујутру и да, док он верује да разговара једва 15—20 минута, у ствари, протекну по два па и три сата.

Последњи дани

Жива у термометру креће се око 0°C, а Мишелова телесна температура пада испод 36°Ц. **То је већ нека врста хибернације: његови покрети постепено постају све спорији, рефлекси су му отупљени, реакције успорене.** Тако се неколико пута умало није оклизнуо и пропао у бездан, а мало је недостајало да настрада када је једном приликом, ваљда услед некаквог потреса, огромно камење почело да пада одасвуд унаоколо. Само се чудом спасао.

Почео је да се плаши хоће ли имати снаге да истраје, да издржи до краја. Његова психичка равнотежа већ је пољуљана, чини му се као да га са свих страна посматрају нечије непријатељске очи. Стене, лед, та готово поларна хладноћа, неумољива тама, све је то разлог да се Мишел осећа сигурним једино под окриљем свога шатора, мада је танко гумирано платно заиста слаба заштита. И снови му постају кошмарни и тешки. Ипак, излази с времена на време да би прикупио узорке стена или, једноставно, да би мало протегао своје укочене ноге.

Када би се уморио од ходања, враћао се у шатор и пуштао плоче да се разоноди: слушао је Листа, Бетовена, италијанске класике али и модерне ритмове, но, то му је убрзо досадило. Окренуо се књигама: Жид, Малро, Ками, правили су му друштво и помагали да прекрати време. Али, најдража Мишелова књига био је дневник адмирала Берда, у којем је овај потанко изнео све што је мислио и преживљавао током свог усамљеничког боравка у суровој и застрашујућој пустоши Јужног пола.

Ускоро су наступиле тешкоће са читањем: очи су му се брзо замориле, почињале да га пеку и сузе, тако да је морао да остави књигу већ после неколико прочитаних страница. То још и није било све: **дешавало му се све чешће да не може да распозна боје, а нарочито је мешао црвено и зелено. Јављале су му се и халуцинације, искакале варнице пред очима, сударао се са стварима јер више није могао тачно да оцени њихову удаљеност, а и контуре предмета биле су му некако магловите и као расплинуте.** Почео је да региструје своја запажања помоћу магнетофонске траке, али стравични одјек његовог гласа у тој сабласној тишини приморао га је да се врати бележници.

Последњи дани били су му најмучнији, али се ипак није обесхрабрио и ниједном није помислио да одустане. Највеће изненађење доживео је онога тренутка када су га одозго упитали колико раније да га обавесте кад буде било време да

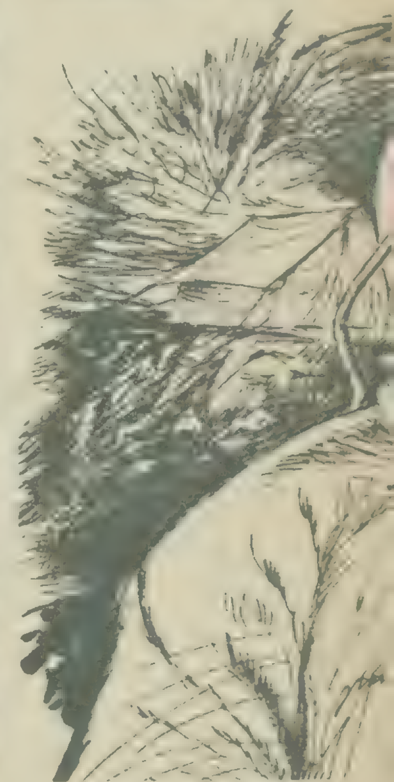

ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ II СВЕТСКОГ РАТА

ЛОША СРЕЋА КОД РЕМАГЕНА

У јеку опште офанзиве савезника према Немачкој, 7. марта 1945. године амерички генерал Двајт Ајзенхауер (касније председник САД) искористио је необичну околност. Док је Девета америчка оклопна дивизија грмела према Ремагену, један немачки заробљеник је открио Американцима да ће за четрдесет пет минута, тачно у четири часа по подне, велики мост, који се код овог града дизао над набујалом Рајном, бити дигнут у ваздух. Американци су појурили да га пре тога заузму.

Мада су га две мање експлозије оштетиле, главни лук је био читав и америчке трупе су заузеле мост и створиле упориште с друге стране Хитлеровог последњег природног одбрамбеног положаја на западу. Хитлер је беснео. Официре којима је поверио чување моста извео је пред специјални преки суд, а затим је једног од својих најспособнијих команданата фон Рундштета заменио Кесерлингом који је касније рекао: „Никада се на једном месту није накупило толико лоше среће као код Ремагена!"

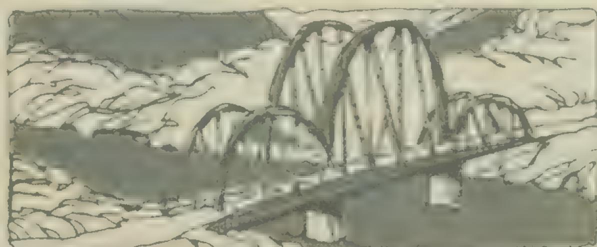

изађе. Мишелу је срце почело да куца брже:

— **Бар 24 сата пре, најмање толико ми треба да се припремим.**

— У реду — гласио је одговор — **онда већ можеш да почнеш са паковањем.**

Огромне тамне наочари

Слушао их је забезекнуто и није веровао својим ушима, помислио је да се шегаче с њим. По његовом рачуну био је тек 26. август, а не 16. септембар као што су они тврдили. Када је схватио да његови другови ипак нису способни за такво свирепу шалу, готово да је добио вртоглавицу од среће. При помисли на скорашњи излазак, обузело га је грозничаво нестрпљење: **чинило му се да су се та последња 24 часа отегла у недоглед и да никада неће доћи тај толико жељени и тако дуго очекивани час изласка на светлост дана.**

Горе су већ били окупљени пријатељи, родитељи, француски и инострани новинари, камермани и филмски сниматељи спремни да на својим тракама овековече тај тренутак. Дан је био ведар и сунчан. Када се Мишел појавио на излазу из пећине, после осам недеља добровољног заточеништва, дочекао га је делиријум одушевљења. Скоро половину лица покривале су му огромне тамне наочари и он није смео ни да отвори очи, а камоли да погледа у сунце за којим је толико дуго жудео, али је осећао како га милују његови топли зраци.

Одахнуо је с олакшањем, а срце му је испунио талас поноса и радости што је успешно окончао ту напорну мисију и тиме доказао да је човекова могућност адаптације скоро неограничена.

Ј. Ш.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

КЕДАР ГОРИ ЦРВЕНО

Када се добровољно јавио да спасава сандуке из запаљеног складишта, Артур Линдли, британски артиљерац у другом светском рату, није ни слутио шта се све у њима налази.

Ко има три чисте да покуша да спасе важан стратегијски материјал из складишта? — заурлао је наредник Боб Вининг обасјан пламеном који је, чинило се, додиривао и само небо. **Добровољци нека изиђу.**

За тренутак је завладала тишина, а онда сам са тројицом другова из мог одељења иступио пред Великог Боба, како смо звали огромну људескару од нашег наредника.

— **Ту смо!** — кочоперно сам се испрсио затежући опасач на блузи. — **Желите ли још нешто да нам кажете?**

Нешто као да је блеснуло у наредниковим очима док се логор проламао од дозивања и јурњаве, заогрнут плаштом црног, лепљивог дима нафте која је горела:

— **Момци, желим вам много, много среће!**

Јурнули смо избегавајући пламене језике који су већ захватили добар део логора. Јара нас је штипала за образе док смо се приближавали складишту...

ТРГНУТ ИЗ СНА

Новембра 1941. Ромелов Афрички корпус је одбијен код Ал Агајле, на либијско-египатској граници, и ми смо могли да одахнемо надајући се да нацисти неће тако брзо бити способни за нову офанзиву.

Већ неколико месеци налазио сам се са својом јединицом на врху Монт Кармела у Палестини. Цеви топова наше батерије биле су уперене ка мору, штитећи изворе нафте у Хаифи.

На непун километар од нас лежао је логор инжењеријске чете која се старала о обезбеђењу наших трупа горивом. Биле су то, у ствари, разбацане бараке од лако запаљивог кедра и ми никако нисмо могли да се ослободимо страха да је логор идеална мета за диверзију.

Те ноћи легао сам нешто раније јер смо читав дан чистили топове и умор ме је савладао веома брзо. А снови, тако далеки и неостварљиви, прогонили су ме и овог пута. Негде у некој плесној дворани на Пикадилију плесао сам са занесном глумицом Бети Грејбл. Чак сам и валцер знао да играм...

Сирена за узбуну врати ме у стварност — рат! Онако бунован, једва успех да ускочим у панталоне и, зграбивши чизме у једну, а шлем у другу руку, истрчах из спаваонице. **Сирена је и даље злослутно дозивала. У даљини је пламтео инжењеријски логор.**

Наша батерија је и сада показала изузетну борбену готовост. Били смо постројени за мање од пет минута. Нема шта, помислих, постали смо прави пустињски вукови.

— **Диверзија код инжењераца** — дрекну на још поспана лица мајор Ричардсон. — **Трком до њих!**

Саплићући се о сопствене ровове јурили смо ка пламену који је осветљавао читаву околину. Са душом у носу некако смо се дочепали инжењеријског бивка. Сударили смо се са паником јер је ватра захватила и један од извора нафте на самом уласку у логор.

Наши командоси су кренули у потрагу за диверзантима, а ми смо распоређени по групама да бисмо, ако не угасили, а оно бар локализовали пожар.

И тада сам се јавио као добровољац да спасем тај тако „важан стратегијски материјал“...

ДА ЛИ ЋЕМО УСПЕТИ?

Неугледну дрвену колибу, која је требала да буде складиште, већ је почела да захвата ватрена стихија.

Попут средњевековних војника грунули смо на врата која се са треском одвалише. Из колибе покуља дим.

— Брзооо! — заурлао сам на другове. — **Наквасите кошуље и ставите крпе на уста.**

Кроз димну завесу једва сам успео да назрем уредно сложене металне кутије. Учинило ми се да их је читаво брдо, а зидови су већ добијали јаркоцрвену боју. Топлота је продирала до костију.

— **Створи ланац** — промумлао сам кроз крпу коју сам једном руком држао припијену уз лице. — **Једино тако можемо извући ове сандучиће.**

Као најискуснији, остао сам код сандука да их додајем другу до себе. Очима нагризеним од дима, грцајући у кашљу, једва сам успевао да напипам кутије. Једна, две... пет... већ сам престао да их бројим. Мутило ми се у глави. Нисам могао више да издржим: истрчао сам напоље да бих дошао до ваздуха, а Питера, који је у ланцу последњи прихватао сандуке, послао у складиште.

Но, Питер је убрзо истрчао тетурајући се. Шта сам друго могао? Наквасио сам кошуљу и поново утрчао — у буктињу. Тај вражји „стратегијски материјал“ доћи ће ми главе, гунђао сам у себи грозничаво додајући сандуке.

Кров је почео да се руши када сам истрчао носећи и последњи сандук. Чинило ми се да буквално

горим: пекло ме је по лицу, рукама, одећа се готово угљенисала. Потражих спас изручивши неколико кофа воде на себе.

Док смо исцрпљени лежали поред четрдесетак сандука, никако нисам успевао да се ослободим једног чудног мириса. Осећао сам га и у складишту. Подсећао ме је на нешто из детињства. Али шта?

— **Момци, честитам!** — забрундао је негде изнад нас Велики Боб. — **Спасли сте цео логор. И више од тога — динамит је сада безбедан.**

— **Какав динамит? О чему ви то причате?** — гледао сам га запрепашћено осећајући како ми неки ледени жмарци клизе кичмом.

— **Желатински!** — насмешио се наредник прешавши благо руком преко сандука.

Нисам могао да дођем себи. Осећао сам вртоглавицу. Па и тај мирис тако ме је подсећао на марципан, зашећерене самлевене бадеме. Тог тренутка био сам сигуран да га никада више нећу ни окусити.

П. М.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФНО

ЕДМОНДО ДЕ АМИЧИС:

МАЛИ ДОБОШАР

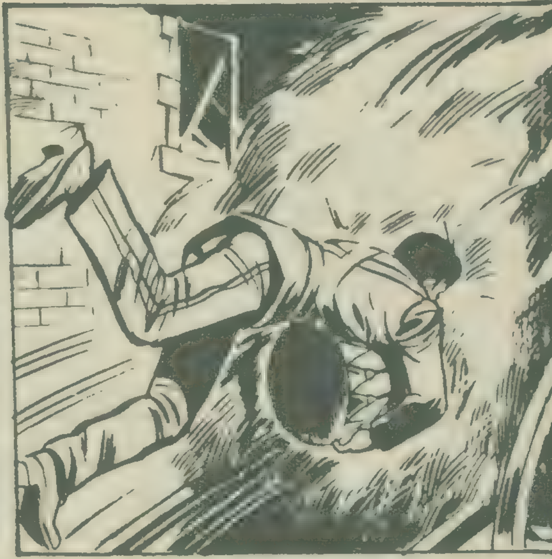

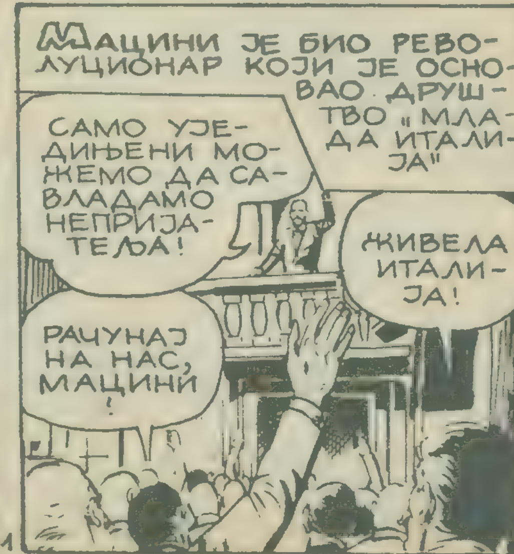

ТАКО ЈЕ БУКНУО РАТ У КОМЕ ЈЕ РАТНА СРЕЋА ВИЛА НАКЛОЊЕНА ЧАС ЈЕДНИМА, ЧАС ДРУГИМА...
ХМ! ЈА НЕ ВИДИМ ТОГ ИТАЛИЈАНА!
ПРОШАО ЈЕ ОВУДА, СИГУРАН САМ!

ДИНО СЕ САКРИО У СТОГ СЕНА...
ГОТОВ САМ АКО ПОСУМЊАЈУ ДА САМ ОВДЕ!

КУЋА ЈЕ НАПУШТЕНА!
ЗАВИРИМО У ОВА КОЛА СА СЕНОМ!

ХЕЈ, ОСТАВИ САД ТО!
ПАТКЕ! КАКВА ЋЕ ТО ГОЗБА БИТИ!

ОТКАДА НИСАМ ЈЕО МЕСО!

УХ, ДОБРО ЈЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ..
ШТА ГЛЕДАШ? ПОМОЗИ МИ ДА ОЧИСТИМ ПАТКУ!
МА, БРИНЕ МЕ ОНАЈ ИТАЛИЈАН!

ПУСТИ ГА! СИГУРНО ЈЕ ВЕЋ ПОБЕГАО!

МОРАМ ДА СЕ УВЕРИМ У ТО!

ГЛУПОСТИ! НЕ МИСЛИШ ВАЉДА ДА СЕ ТУ САКРИО?

МОЖДА И ЈЕСТЕ!

ЖЕЛИМ НА МИРУ ДА ЈЕДЕМ!
ХАЈДЕ, ЗАПАЛИ ВАТРУ!

ГОТОВ САМ!

ПРЕСТАНИ ДА МИСЛИШ НА ТОГ ИТАЛИЈАНА!

УФФ! ОПАСНОСТ ЈЕ ПРО-ШЛА!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ГДЕ ЈЕ ДИНО, ДОБОШАР?
ЛОШЕ ВЕСТИ, КАПЕТАНЕ..

ИЗГЛЕДА ДА СУ ГА УХВАТИЛИ АУ-СТРИЈАН-ЦИ!

ТУГА ЈЕ ОБУЗЕЛА КАПЕТАНА...
НИКАДА ГА НЕЋЕМО ЗАБОРА-ВИТИ!

ДИНОВИ ДРУГОВИ МО-РАЛИ СУ ДА КРЕНУ ДА-ЉЕ...
ПОВЛАЧИМО СЕ!

АКО БУДЕМО ИМАЛИ СРЕЋЕ, ДО ПОНОЋИ ЋЕМО СТИЋИ ДВАДЕСЕТИ ПУК И ЗА-ЈЕДНО ПОКУШАТИ ДА СЕ СУПРОТСТАВИ-МО НЕПРИЈА-ТЕЉУ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ...

КУДА ЋЕШ?
ДА ПРОНАЂЕМ НЕШТО ЗА ПИЋЕ!

АЛ' САМ ГЛАДАН!

ПОГЛЕДАЈ! ВИНО!
УРАА!

ОСТАВИ МАЛО И ЗА МЕНЕ!

САД ЈЕ ТРЕНУТАК ДА ПОБЕГНЕМ!

ТРАЛА-ЛА! ТРАЛА-ЛИ!

КАКО ЛИ ЋУ СЕ ПРОБИТИ ДО СВОЈИХ КАД СУ СВУДА АУСТРИЈАНЦИ!

ПОГЛЕДАЈ! ИТАЛИЈАН!

БАНГ!
ВИДЕЛИ СУ МЕ!
БАНГ!

НИСИ ГА ПОГОДИО! ПУЦАЈ!

БАНГ!
БАНГ!

ПРОКЛЕТНИЦИ!

ПРОБУШИЛИ СУ МИ ДОБОШ!

ЗА ЊИМ!

Е, ДА ИМАМ ПУШКУ, САД БИХ ИМ ПОКАЗАО!

УХВАТИЋЕМО ГА ЖИВОГ И НАТЕРАТИ ДА ГОВОРИ!
ОДЛИЧНА ИДЕЈА!

АЛИ...
ШТО ДАЉЕ ОДАВДЕ!

...КАДА СУ СЕ ДИНОВИ ГОНИОЦИ ОКРЕНУЛИ...
КУД ЈЕ НЕСТАО?
ДАЈМО ЗНАК ЗА УЗБУНУ!

ШТА, СЕ ДОГОДИЛО?
ВИДЕЛИ СМО ИТАЛИЈАНА!
БИО ЈЕ ТО ФРАНЦУЗ!

МА, ИТАЛИЈАН, ЛЕПО САМ ВИДЕО!
ФРАНЦУЗ!

ДОСТА! У СВАКОМ СЛУЧАЈУ ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉ!

ИЗГЛЕДА ДА САМ ИМ ЗАМЕТНУО ТРАГ!

АЛИ ДИНО СЕ ПРЕВАРИО...
ПОБЕГАО ЈЕ У ПРАВЦУ ОНОГ ЗАМКА!
ЗА ЊИМ!

ОВДЕ ЋУ СЕ САКРИТИ!

ИПАК СУ МЕ СТИГЛИ!

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЈЕ У ЗАМКУ!
УШАО ЈЕ УНУТРА! СИГУРАН САМ!

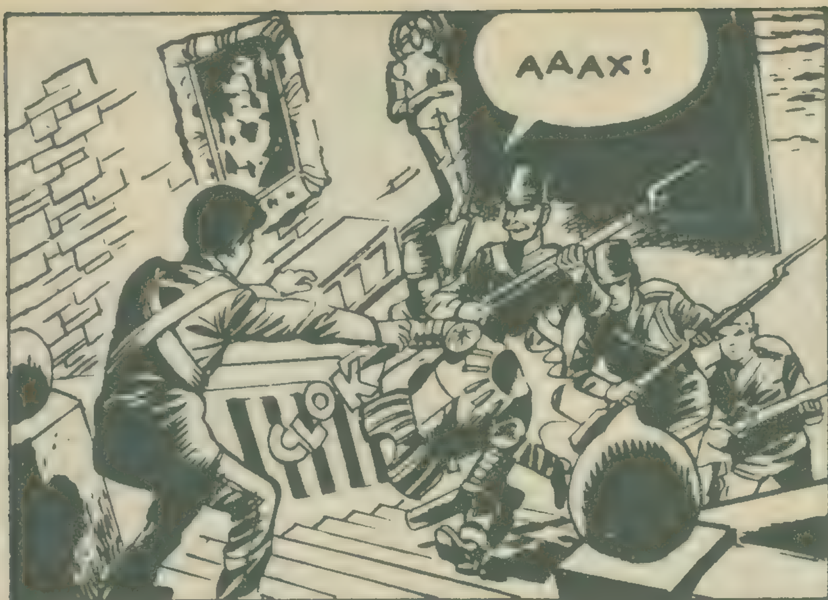
АААХ!

НЕ ВРЕДИ ТИ ДА СЕ ОДУПИРЕШ! ПРЕДАЈ СЕ!

РАДИЈЕ ЋУ УМРЕТИ НЕГО ДА СЕ ПРЕДАМ!

СТРПЉЕЊЕ МЕ ЈЕ ИЗДАЛО! ПУЦАЈТЕ!

ЕХ, ДА ИМАМ ОРУЖЈЕ!
БАНГ!
БАНГ!

ОВДЕ ЋЕ МЕ БРЗО ПРОНАЋИ!

НЕСТАО ЈЕ ИЗА ВРАТА!

СВРШИМО С' ЊИМ!

ПРВИ ПУТ ДИНО СЕ УПЛАШИО...
ОВО ЈЕ КРАЈ!

НИЈЕ ВИШЕ ИМАО КУДА ДА БЕЖИ...
НИКАДА НИ САМ НИ ПОМИСЛИО ДА ЋУ ОВАКО ЗАВРШИТИ!

НАПРЕД МОМЦИ! НАШ ЈЕ!

У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ ДИНО ЈЕ ПРИМЕТИО ИЗЛАЗ...
ПРОЗОР!

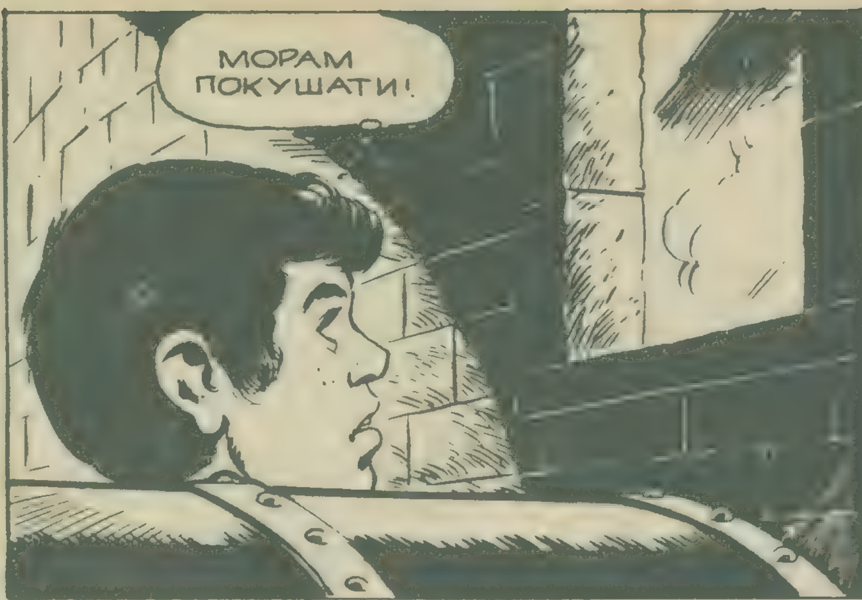
МОРАМ ПОКУШАТИ!

БАНГ!
БАНГ!

ШТА ЧЕКАТЕ? ПУЦАЈТЕ!
ЈА ЋУ!

ГЛУПАНИ! ПРОМАШИЛИ СТЕ ГА!

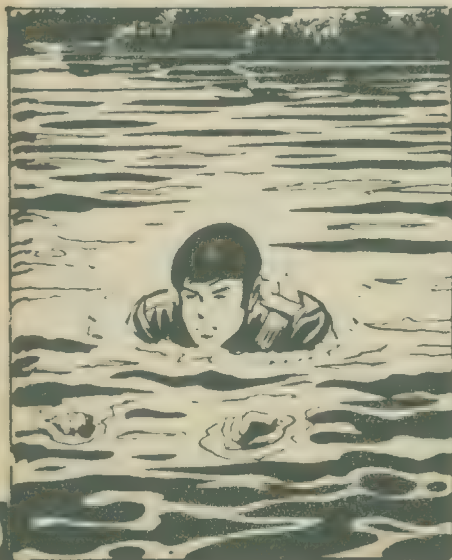

МОЖДА ЋЕМО ГА ЈОШ СТИЋИ!

АЛИ ДИНО ЈЕ ПРЕПЛИВАО РЕКУ И НАШАО СЕ НА ДРУГОЈ ОБАЛИ...
НАДАМ СЕ, ДА СЕ ВИШЕ НЕЋЕМО СРЕСТИ!

ДИНО ЈЕ ЛУТАО НЕКОЛИКО ДАНА. ДАЊУ СЕ СКРИВАО, КРЕТАО СЕ НОЋУ...
КО ЗНА ДА ЛИ СУ СЕ МОЈИ УТАБОРИЛИ У ОВОМ СЕЛУ?

ГЛАДАН САМ И УМОРАН! НЕ МОГУ ДАЉЕ...!

ДОБОШАР СЕ УПУТИО КА СЕЛУ...
ХМ... ИМАМ ПРЕДОСЕЋАЊЕ ДА ЋУ НАЛЕТЕТИ НА СВОЈЕ!

И ЗАИСТА...
БОМБАРДОВАЊЕ ТРЕБА ДА ПОЧНЕ ЗА ПЕТ МИНУТА!

АУСТРИЈАНЦИ СУ НА ВРХУ ОНОГ БРЕЖУЉКА И НЕ СЛУТЕ ШТА ИХ ЧЕКА!

ДИНО СЕ УПРАВО НАЛАЗИО НА ТОМ БРЕЖУЉКУ...

ПАЛИ!

ТОПОВИ СУ ЗАГРМЕЛИ...
БРУУМ
БРУУМ

ПАЛИ!

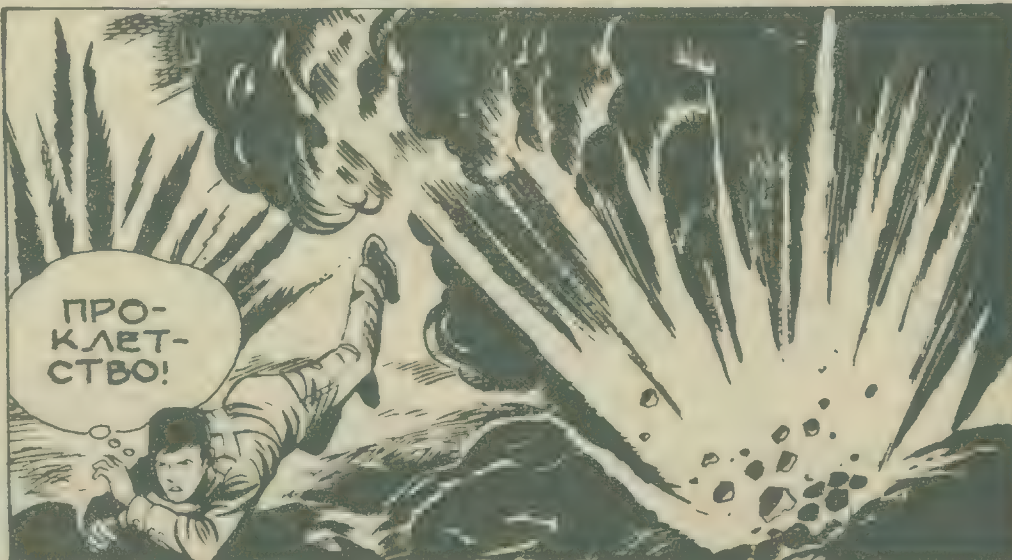
ПРОКЛЕТСТВО!

ЧУЛИ СУ СЕ КРИЦИ И У АУСТРИЈСКИМ РЕДОВИМА НАСТАЛА ЈЕ ПАНИКА...

ИТАЛИЈАНИ НАС НАПАДАЈУ!

СВИ У ЗАКЛОН!

НАШИ СЕ, ЗНАЧИ, НАЛАЗЕ У СЕЛУ!

УБИЋЕ МЕ МОЈИ ДРУГОВИ!

НА СВЕ СТРАНЕ ЈЕ ПРАШТАЛО ОКО ДИНА...

БУХУМ

ПАЛИ!.

КАПЕТАНЕ, ТРЕБА ДА ПРОМЕНИМО ПРАВАЦ ГАЂАЊА! ПРОМАШИЛИ СМО ЦИЉ!

ШТА?

У ПРАВУ СИ!

АКО ОВАКО НАСТАВИМО, СВИ АУСТРИЈАНЦИ ЋЕ НАМ УМАЋИ!

ДИНО ЈЕ ИСКОРИСТИО ТАЈ ТРЕНУТАК ЗАТИШЈА..

МОРАМ ДА СТИГНЕМ У СЕЛО ДОК ЈОШ НИЈЕ КАСНО!

СВИ НА СВОЈА МЕСТА! НЕ БЕЖИТЕ!

БААМ
АХ!

ИТАЛИЈА-НИ НЕ ПРЕСТАЈУ!
ГОТОВИ СМО!

ДАЈ МИ ДУРБИН!

ШТА СИ ВИДЕО?
ЈЕДНОГ ИТАЛИЈАНА!

БИО ЈЕ ТО ДИНО...

МОРА ДА ЈЕ ЊИХОВ ГЛАСНИК!

УБРЗО...
ПАЗИ ДА НЕ ПРОМАШИШ!
ДАЛЕКО ЈЕ..

ИТАЛИЈА! ЖИВЕЛА ИТАЛИЈА!

НЕ ПУЦАЈ! ОНО ЈЕ НАШ ЧОВЕК!

ПУЦАЈ!

АЛИ, У ТОМ ТРЕНУТКУ ОДЈЕКНУЛА ЈЕ ЕКСПЛОЗИЈА У АУСТРИЈСКИМ РЕДОВИМА...
БРУУМ

...И ДИНО ЈЕ БИО СПАСЕН...
ЈА САМ ИЗ ДВАДЕСЕТ ЧЕТВРТОГ ПЕШАДИЈСКОГ ПУКА!

ПРЕД ВАМА ЈЕ ДИНО ВАЗАРИ, ДОБОШАР!

ТВОЈ КАПЕТАН ЈЕ АНЂЕЛО ПЕРУСИ, ЗАР НЕ?
ДА! ЗНАТЕ ЛИ НЕШТО О ЊЕМУ И ДРУГОВИМА ИЗ ПУКА?

ТАДА СЕ ПОЈАВИО ДИНОВ КАПЕТАН...
КАПЕТАНЕ!

ЈАВЉАМ СЕ НА ДУЖНОСТ!
ГДЕ СИ БИО ДО САДА, ДИНО?

ДОБОШАР ЈЕ ИСПРИЧАО СВОМ КАПЕТАНУ ШТА МУ СЕ СВЕ ДОГОДИЛО...
А ЈА САМ МИСЛИО ДА ТЕ ЈЕ ЗАДЕСИЛА ИСТА СУДБИНА КАО И НАШЕ ДРУГОВЕ!
ХОЋЕТЕ ДА КАЖЕТЕ...

АУСТРИЈАНЦИ СУ НАС ДЕСЕТКОВАЛИ, АЛИ МИ СМО СЕ ПРИДРУЖИЛИ ДВАДЕСЕТОМ ПУКУ И НАСТАВИЋЕМО БОРБУ!

ИТАЛИЈАНСКИ АРТИЉЕРЦИ НАТЕРАЛИ СУ АУСТРИЈАНЦЕ У БЕГ...
ПОВЛАЧЕЊЕ! ПОВЛАЧЕЊЕ!

ДИНО ЈЕ ДОБИО НОВ ДОБОШ...
ХЕЈ, ПА ТО ЈЕ ЛУИЂИ!
ДИНО!

КАПЕТАН НАМ ЈЕ ПРИЧАО ДА СИ СЕ ХРАБРО ДРЖАО!
СВИ БИСТЕ СЕ ВИ ТАКОПОНАШАЛИ ДА СТЕ БИЛИ НА МОМ МЕСТУ!

ЗНАШ, МНОГИ НАШИ ДРУГОВИ СУ ПОГИНУЛИ!

Туга је обузела Дина..
Али, ми ћемо их осветити!
Хоће ли већ једном доћи крај овом рату?

Трубачу, свирај строј!
Да, капетане!

Брзо у строј, Дино!
Само кад сам добио нов добош!

Војници, рано у јутро крећемо у одлучујући бој!

Ваша дужност је да браните своју отаџбину! Живела Италија!

Сутрадан у јутро...

После неколико сати хода...
Овде ћемо се утаборити!

Аустријанци се неће усудити да помоле нос у долини!

За то време...
Преварили су нас! Освојили су брежуљак!
Има ли их много?

Не бих рекао! Али, знам шта ћемо! Наша артиљерија ће отворити ватру, а онда ћемо ми јуришати!
Сјајна идеја!

МАЛО КАСНИЈЕ...
ЗАУЗЕЛИ СМО ДОБАР ПОЛОЖАЈ!

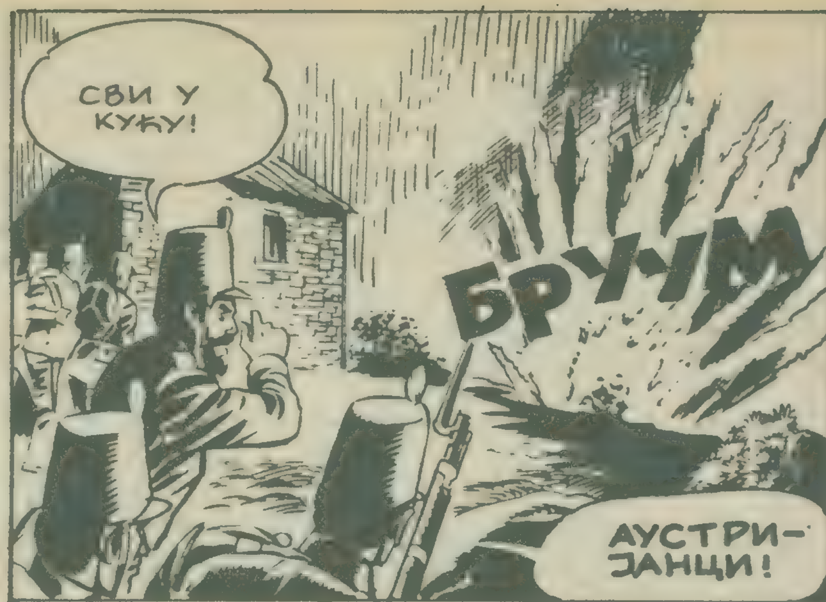
СВИ У КУЋУ!
БРУУМ
АУСТРИЈАНЦИ!

ДОБОШАРУ, ДОБУЈ ЗА НАПАД!
РАЗУМЕМ КАПЕТАНЕ!

СВИ ЗАУЗМИТЕ СВОЈА МЕСТА! ПОЖУРИТЕ!

ЗА НЕКОЛИКО МИНУТА СВЕ ЈЕ БИЛО У ПЛАМЕНУ...
БАААМ

ИЗА ЗАКЛОНА, БРЗО!

БУУУМ

САДА БИ НАША АРТИЉЕРИЈА ТРЕБАЛО ДА ПУЦА!

БОМБАРДОВАЊЕ ЈЕ ПРЕСТАЛО И УБРЗО...
ХЕЈ, ЛУИЂИ, ПОГЛЕДАЈ!
ДО ЂАВОЛА! ПРОПАЛИ СМО!

ОБАВИЈЕНИ ДИМОМ БАРУТА, АУСТРИЈАНЦИ СУ СЕ ПРИКРАДАЛИ ИТАЛИЈАНИМА...
АУСТРИ-ЈАНЦИ!

ГОТОВИ СМО, КАПЕТАНЕ!

СТАНИТЕ СВИ НА ОВАЈ ПРОЗОР!

ЗА ТО ВРЕМЕ..
НАПРЕД!

ПАЛИ!

ЛЕЗИТЕ!

УСПЕЛИ СМО ДА ИХ ЗАДРЖИМО, ДИНО!

ОПКОЛИЋЕМО КУЋУ! МОРАЋЕ ДА СЕ ПРЕДАЈУ, ИЛИ ЋЕ ИЗГИНУТИ!

КАПЕТАН ПЕРУСИ ПРОЗРЕО ЈЕ ЊИХОВУ НАМЕРУ..
АКО НАМ СЕ ПРИБЛИЖЕ, СВРШЕНО ЈЕ С' НАМА!

ДОБОШАРУ!

ЕВО МЕ, КАПЕТАНЕ!

ДИНО, ДОКАЗАО СИ ДА СИ ХРАБАР! У ТВОЈИМ РУКАМА СУ НАШИ ЖИВОТИ!
ШТА ТРЕБА ДА УЧИНИМ?

МОРАМО ЗАДРЖАТИ ОВАЈ ПОЛОЖАЈ И СПРЕЧИТИ ДАЉЕ НАПРЕДОВАЊЕ НЕПРИЈАТЕЉА!

ТИ ТРЕБА ДА СТИГНЕШ ДО НАЈБЛИЖЕГ ПУКА И ПОЗОВЕШ ГА У ПОМОЋ!
ИМАЈТЕ ПОВЕРЕЊА У МЕНЕ!

КАПЕТАН ЈЕ ДОВЕО ДИНА ДО ПРОЗОРА...
ЕНО ТАМО, НЕКИХ ШЕСТ КИЛОМЕТАРА ОДАВДЕ, НАЛАЗЕ СЕ НАШИ!

ПЕРУСИ ЈЕ НЕШТО НАПИСАО НА ПАРЧЕТУ ХАРТИЈЕ...
ОВУ ПОРУКУ ПРЕДАЋЕШ ПРВОМ ОФИЦИРУ КОГА СРЕТНЕШ!

СВЕ ЈЕ У ТВОЈИМ РУКАМА!
НЕ БРИНИТЕ! ПРЕДАЋУ ПОРУКУ!

КРЕНИ, ДИНО!

ЧУВАЈ СЕ!
СРЕЋНО!

ХЕЈ!

ЗАУСТАВИМО ОНОГ!
БАНГ!

ПРОКЛЕТНИЦИ! ВИДЕЛИ СУ ГА!

ПОГОДИО САМ ГА!
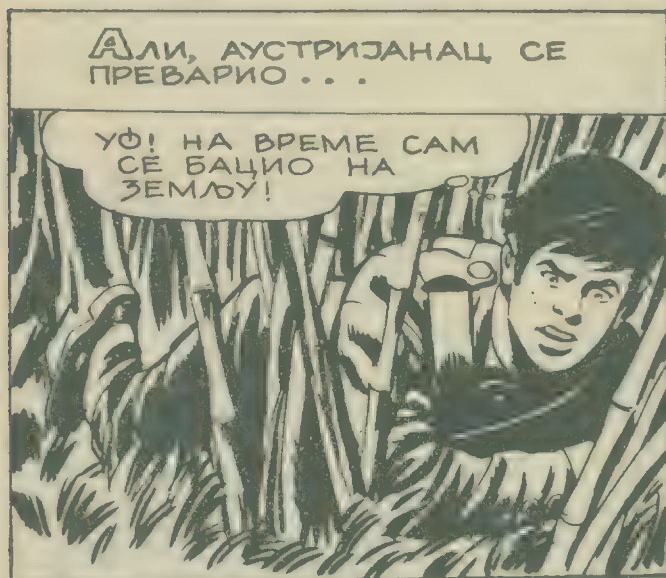
АЛИ, АУСТРИЈАНАЦ СЕ ПРЕВАРИО...
УФ! НА ВРЕМЕ САМ СЕ БАЦИО НА ЗЕМЉУ!

ПРОВЕРИ ДА ЛИ ЈЕ МРТАВ!
ТИ МЕ ШТИТИ!

САМО ДА МЕ НЕ ВИДИ!

ШТА ЋЕ БИТИ АКО НЕ УСПЕМ ДА ПРЕДАМ ПОРУКУ!
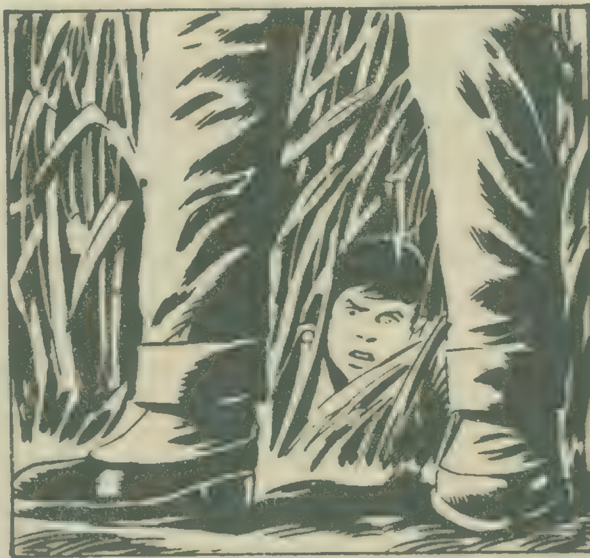

ЧУДНО! МОРА ДА ЈЕ ОВДЕ НЕГДЕ!

АХ!

СВЕ СЕ ДОГОДИЛО У ЈЕДНОМ ТРЕНУТКУ...

ААХ!
ДУМ

ХАНС, ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

НАЛЕТЕО ЈЕ НА МЕНЕ!
ААХ!
БАНГ

УЗБУНАА!

А САД ШТО ПРЕ ОДАВДЕ!

Динови другови су све ово посматрали...
УРАAA!
ЖИВ ЈЕ!

ЈЕДАН ИТАЛИЈАН, ГЛАСНИК, ОНЕСВЕСТИО ЈЕ ХАНСА, А МЕНЕ РАНИО!
ДО ВРАГА!

ЗА ЊИМ! МОРАТЕ ГА СТИЋИ!

ЕНО ГА!
НА НИШАНУ МИ ЈЕ!

НЕ СМЕШ ДА ПРОМАШИШ!
БАНГ

ОПЕТ СУ КРЕНУЛИ У ПОТЕРУ ЗА ДИНОМ!

ААХ!

ПРОКЛЕТСТВО! ПОГОДИЛИ СУ ГА!

САДА ЋЕ МОРАТИ ДА СЕ ПРЕДАЈУ!

И ОВОГ ПУТА НЕПРИЈАТЕЉ СЕ ПРЕВАРИО...
МЕТАК ЈЕ ПРОСВИРАО ПОРЕД МЕНЕ!

СИГУРНО СИ ГА ПОГОДИО!
ХОЋУ ДА СЕ УВЕРИМ У ТО!

МОРАМ ДА НАСТАВИМ..

ЕНО ГА!

БАНГ
АХ!
КРЦ

ОСТАО САМ БЕЗ ПУШКЕ!

БАНГ
ПУЦАЈ ДОК НЕ ВИДИШ ДА СЕ СРУШИО!
БАНГ

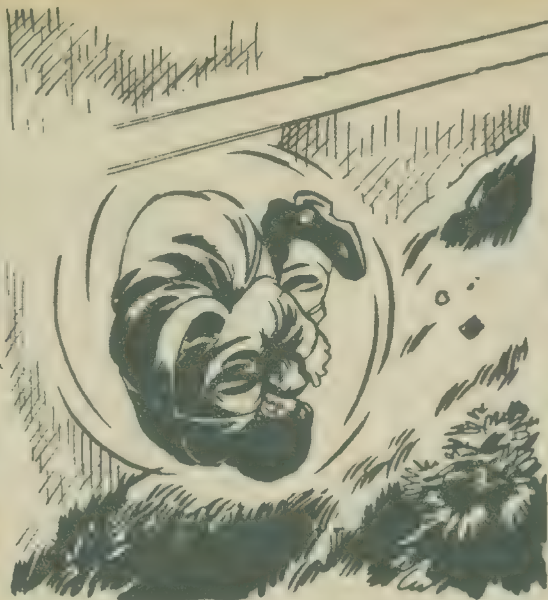

УХ, МОЈА ГЛАВА!

ОНИ И ДАЉЕ ПУЦАЈУ! ЈОШ ГА НИ-СУ ПОГОДИЛИ!
КО ЗНА ДА ЛИ ЋЕ СТИ-ЋИ ДА ПРЕДА ПОРУКУ!

А МИ СМО ОПКОЉЕНИ! ЗАШТО СЕ НЕ ПРЕ-ДАМО?
ШТА? КУКАВИЦЕ!

И ЈА САМ ЗА ТО ДА СЕ ПРЕДАМО!
НЕ МО-ЖЕМО ВИ-ШЕ ДА СЕ О-ДУПИРЕМО!

ЗАВЕЖИ, КУКА-ВИЦЕ! ШТО СЕ НЕ УГЛЕДАТЕ НА ДИНА!
КАКАВ ЈЕ ХЕ-РОИЗАМ ИСПОЉИО ТАЈ МОМАК!

УСКОРО ЋЕ НАМ СТИ-ЋИ ПОМОЋ! СВИ НА СВО-ЈА МЕСТА!

ЗА ТО ВРЕМЕ У АУСТРИЈСКИМ РЕ-ДОВИМА...
ТРЕБА ЛИ ЈОШ ДА БОМБАРДУ-ЈЕМО КУЋУ, ПОРУЧ-НИЧЕ?

МИСЛИМ ДА ТО ВИШЕ НИЈЕ ПОТРЕБНО!

СПРЕМИТЕ СЕ ЗА ЈУРИШ, НАРЕДНИЧЕ!
РАЗУМЕМ!

ДИНО ЈЕ ЗА ТО ВРЕМЕ ГРАБИО НАПРЕД...

МОРАМ СПАСТИ СВОЈЕ!

А НА БОЈИШТУ...
НАРЕДНИЧЕ МОГЛИ БИСТЕ САМО ДА ИСПАЛИТЕ ИЗ ТОПА У ПРАВЦУ У КОМЕ ЈЕ ПОБЕГАО ОНАЈ ИТАЛИЈАН!

МОЖДА ЋЕТЕ ГА И ПОГОДИТИ!

ТО ЈЕ СИГУРНО ГЛАСНИК КОЈИ ЈЕ ПОШАО ПО ПОМОЋ!

АУСТРИЈАНЦИ СУ ВЕЋ НА САМОМ БРЕЖУЉКУ...

ЈУРИШ!

ИТАЛИЈАНИ СУ СЕ ОЧАЈНИЧКИ БРАНИЛИ...
ПУЦАЈТЕ!

АУСТРИЈСКИ АРТИЉЕРАЦ, ВРАТИО СЕ У СВОЈУ ЈЕДИНИЦУ...
ТО МИ ЈЕ РЕКАО ПОРУЧНИК!
КАКО ЈЕ УСПЕО ДА ПОБЕГНЕ ТАЈ ИТАЛИЈАН!

КОМАНДАНТЕ!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

НЕПРИЈАТЕЉСКИ ВОЈНИК ТРЧИ У ПРАВЦУ И-ТАЛИЈАНСКЕ ЛИНИЈЕ!
ГЛАСНИК СИГУРНО!

МОЖДА ЈОШ МОЖЕ-МО ДА ГА ЗАУСТА-ВИМО!

ДИНО ЈЕ ВЕРО-ВАО ДА ЈЕ САДА БЕЗБЕДАН...
УФ! ЈЕДВА ТРЧИМ!

САМО КАД САМ СЕ ОСЛОБОДИО АУС-ТРИЈАНАЦА!

БУУМ
ПАЛИ!

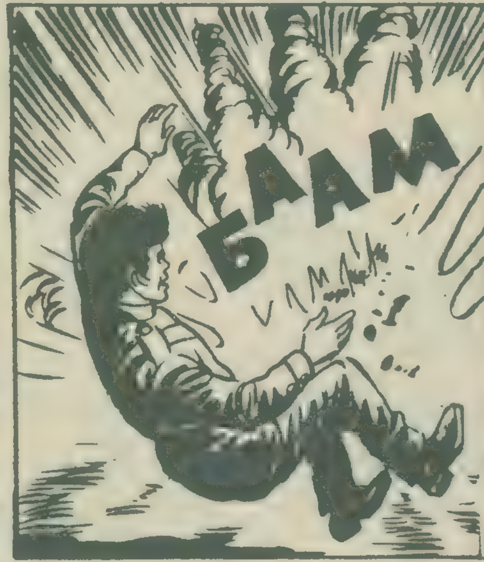
БААМ

ПУЦАЈУ ИЗ ТОПОВА!

АУСТРИЈАНЦИ СЕ ПОБЕДНИЧКИ НАСМЕЈАШЕ...
ХО, ХО! ДО-БРО ЋЕМО ИХ УДЕ-СИТИ!
СКЛО-НИМО СЕ ИЗ ОВОГ ПАКЛА!

ЗА ТО ВРЕМЕ ОФИЦИР КОЈИ ЈЕ ПРЕДВОДИО АУСТРИЈАНЦЕ У ОВОМ ЈУРИШУ...
КАКО СУ ХРАБРИ ОВИ ИТАЛИ-ЈАНИ!

АААХ!

СНАЖНА ЕКСПЛОЗИЈА ОДБАЦИЛА ЈЕ ДИНА...
БРУУМ

Али млади добошар се подигао и посрћући наставио даље...

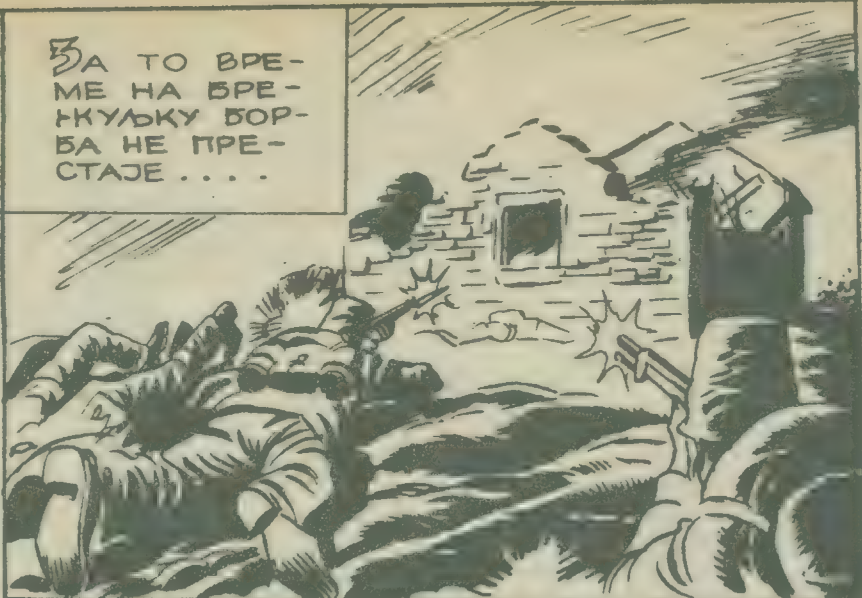
За то време на Брекуљку борба не престаје....

Изненада..
Хеј, капетане! **Топот коња!**

Предајте се!

Готови смо, Луиђи! Дино није успео да преда поруку!
Али, ја чујем топот коња! То су наши!

И заиста...
Јуриш!

Напред!

Луиђи, у праву си! **Наши долазе!**
Урaa!

Дино је успео!

Непријатељска коњица!
За петама су нам!
Шта?

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: ДЕЛТА

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

МОЖЕШ ТУ ДА СЕДИШ ДОК НЕ ПУСТИШ КОРЕ-ЊЕ... РУЧАК ТИ ПЛАТИТИ НЕЋУ!
ПОГРЕШ-НО СУДИШ О МЕНИ... ЈА ЧЕЗНЕМ САМО ЗА ДРУШТВОМ!

ХА! ПРИЧАМ ТИ ПРИЧУ!
ВЕРУЈЕМ ДА СЕ ТЕ ТВОЈЕ РЕЧИ НЕ ОДНОСЕ НА МЕНЕ!

МНОГО ЈЕ СВЕТ ПОСТАО СЕБИЧАН!
?
?

НИ ТРУНКЕ ПОШТЕЊА НИЈЕ ОСТА-ЛО У ЉУ-ДИМА!
ПОТ-ПУНО СЕ СЛА-ЖЕМ!

ГДЕ ГОД ПО-ГЛЕДАШ, ПО-ХЛЕПА! ПО-ХЛЕПА И САМО ПОХЛЕПА!
СТВАРНО ЈЕ ТАКО!

СВАК' МИСЛИ САМО НА СЕБЕ!
Ц! Ц!

НИКОМ ВИШЕ НЕ МОЖЕШ ДА ВЕРУЈЕШ! МОРАШ ДА ОТВО-РИШ ЧЕТВОРЕ ОЧИ!
ТАЧНО!

ГОВОРИШ К'О ДА МИ ЧИТАШ ИЗ ДУШЕ!
НЕ УЛАГУЈ СЕ!

НИ ГОВОРА! УЖИВАМ ДА СЛУШАМ КАД СИПАШ МУДРОСТИ!
?
?
?
?
?
BUD SAGENDORF

ИЗМЕЂУ ИСТИНЕ И ЛЕГЕНДЕ

ИЛИ МЕГДАН ИЛИ ОДЕ ГЛАВА!

ЧАСТ АБДУРАХМАН-ПАШЕ БИЛА ЈЕ ДОВЕДЕНА У ПИТАЊЕ. МОГАО ЈУ ЈЕ СПАСТИ САМО ЈЕДАН ЧОВЕК — МАКЕДОНАЦ ДЕСТАН.

Јесен је већ почела. Благи поветарац са Шар-планине ћарлијао је Тетовском котлином. Њу су од давнина звали Полог, како су стари запамтили и то име преносили млађима.

У селу Сиричино, удаљеном око петнаестак километара од Тетова, као и у осталим селима Полога, сељани су се тих дана расули по њивама. После обављене бербе кукуруза, ваљало је посећи шашу и пребацити у куће. На маленој њиви сеоског сиромаха Дестана радио је само он. А ко би други? Убоги сељанин, и да је хтео, није могао да има велику породицу јер за много уста треба много хране.

Стог који хода

Изненада, на Дестанову њиву упаде неколико стражара, плаћеника господара Полога Абдурахман-паше. Док су коњи под њима бесно поигравали, стражари су се освртали на све стране тражећи Дестана. Њега, међутим, нигде није било. Тада су Турци хтели да окрену коње и врате се у Тетово, кад угледаше на крају њиве стог шаше висок око три метра. Кретао се равно према њима. Турци су зинули од чуда. Заустили су нешто да кажу, али се баш у том часу стог зауставио и испод њега искобељао човек. Пришао је стражарима и понизно их поздравио, онако како је то раја морала.

Турци су ћутке одмерили сељанина. Тишину је прекидало тупкање коњских копита и дозивање људи негде далеко у пољима.

— **Ти си, тај, Дестан?** — упита један од стражара.

Сељак потврдно климну главом.

— **Сутра да дођеш у Тетово!** — настави Турчин.

— **Право код господара! А сад, губи се!..**

Када су сутрадан увели Дестана Абдурахман-паши, овај је прекрштених ногу седео на дивану. Као и његови стражари јуче, и он је мерио младића од главе до пете. Дестан није разумео шта то све значи, ни да ли ће на добро изаћи.

— **Нису ме преварили, каурине! Ваљаш, ваљаш!..**

— **О чему се ради господару?** — усудио се да запита Дестан.

Паша прихвати чибук и одби неколико димова. Младић је почео да објашњава како је поштено дао све дажбине, како никог није увредио, нити коме зло нанео. Правдао се још неко време, а онда заћутао. У соби је владао мук.

— **Поштен си, каурине, поштен!** — одмахну руком паша. — **Али, друго ти велим. Пристиже из Цариграда Арапин, па пита има ли у Пологу јунака који би с њим мегдан поделио. Од мојих људи ниједан му ни воде не може принети!**

Рекоше ми за тебе. Е, сад — ту си. Спремај се за сутра: ил' на мегдан, ил' ти оде глава! Победиш ли, нек ти је алал кеса дуката!

Јагње за окрепљење

Било је те једне од оних година у првој половини 19. века када је феудализам озбиљно нагризао турско царство. Великопоседници по царевини утркивали су се ко ће се пре отцепити од султана. Један од економски најјачих, који се чак носио мишљу да створи од Полога државу у држави, био је Абдурахман-паша. Зато му је, ваљда, сваки намерник који је долазио из Цариграда био мрзак јер је у њему видео султановог човека који је дошао да ровари против њега. Но, како је још признавао врховног господара Турске, морао је да прими и угости и неког Арапина, у ствари Турчина из Анадолије, који се једног дана обрео у Тетову.

Арапин је био крупан човек, нешто виши од два метра, његове снажне руке ломиле су све што би дохватиле. Као од шале могао је у свакој руци да држи истовремено по једног човека!

Абдурахман-паша је тражио неког ко би „смирио" Арапина, али узалуд. Силнику нико није смео ни у очи да погледа. Најзад, у зло доба, неко из пашине околине досетио се да је у оближњем селу Сиричино видео једног младог Македонца, неког Дестана, већег и снажнијег од Арапина. Паша је поскочио од радости.

— **Доведите ми тог каурина!** — повикао је на своје људе.

И, ето, младић је сада стајао пред пашом. **Када је чуо о чему се ради, скупио је храброст да га одбије. Објаснио му је како се не осећа јаким и потребно му је седам дана да прикупи снагу. За окрепљење је затражио, поред осталог, да му се свакодневно доноси по једно јагње на ражњу. Паша му је испунио све захтеве.**

Овај ме удари!

Осмог дана дошло је до двобоја. Угледавши Дестана, Арапин се насмејао и потапшао га по рамену. Дестан погледа раме па се окрете према Абдурахман-паши. Правећи се невешт, рече:

— **Господару, овај ме удари!**

— **Па удари и ти њега!** — одговори господар Полога.

— **Нећу да га ударим — убићу га!** — узврати Дестан.

Нико није видео када је шчепао Арапина. Све се догодило у трену, муњевито.

Противници су били голи до паса. Арапин је око струка имао обмотан свилени појас и Дестан се ухватио за њега. Стојећи у месту и држећи рукама Арапина, почео је да га врти. Снажни Турчин, изненађен брзином развоја догађаја и смелошћу овог сељака да му се супротстави, смешно је трчкарао око младића, саплићући се и посрћући. Покушавао је да се заустави, али су га Дестанове руке све брже вртеле.

Абдурахман-паша и мноштво посматрача, пашиних гостију, запрепашћено је гледало необичан призор. Било им је драго што се нашао неко ко, ако бар не може да победи хвалисавог Арапина, може да му одупре. Нису веровали у младог Македонца, јер Арапин је био вешт борац, имао је искуство из многих двобоја у којима никада није био поражен. Само је паша гајио неку наду.

Све је то трајало можда минут-два, а онда се Дестан нагло зауставио, просто се укопао у земљу. Арапин је, ношен инерцијом, начинио још неколико корака и улетео право у Дестаново наручје. Збуњен, подигао је главу буљећи у свог противника. Сада је био ред на Дестана да се насмеје и потапше га по рамену.

Уследио је још један захват оријашког Македонца. Његове руке шчепале су Арапина око паса, одигле га, бациле увис, а затим дочекале. Чуло се крцкање костију и тресак Арапиновог тела о земљу. Удар је био тежак и силник је на месту остао мртав. Двобој је био завршен. Пашу је испунила радост. Наградио је Дестана и испратио га кући. У Полог се вратио мир.

Ипак, било је превише да један Македонац брани част и углед турског паше. После неколико дана господар Полога је схватио да је то већа брука од оне коју му је наносио Арапин. Дестан је нађен мртав у својој њиви, истој оној са које је доведен на двобој. Турци су га по пашином наређењу убили из заседе.

М. Тодоровић

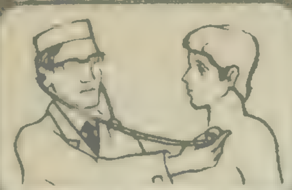

ФАБРИКА МИСЛИ

ЈЕДНОМ ЧОВЕКУ ОПЕРАЦИЈОМ ЈЕ РАЗДВОЈЕН МОЗАК НА ДВЕ ХЕМИСФЕРЕ ДА БИ СЕ СПРЕЧИЛИ НАПАДИ ЕПИЛЕПСИЈЕ. ОД ТАДА — СВЕ ШТО БИ НАПРАВИО ДЕСНОМ РУКОМ, ЛЕВА ЈЕ КВАРИЛА!

Човечији мозак није увек сматран за најважнији део организма, штавише, најстарији културни народи сматрали су га потпуно неважним органом. Кад су балсамовали мртваце, стари Египћани су вадили мозак, **али су у телу остављали срце којем су приписивали све мождане функције. И становници Месопотамије сматрали су да је срце средиште интелигенције, а у записима старих Кинеза описује се само срце, јетра, слезина, плућа и бубрези.**

БЕЛАНЧЕВИНА КОЈА ПАМТИ

Данас се зна да се та ружичастосива маса састоји из десет милиона ћелија и представља релативно мали део тела који не троши више енергије од обичне батеријске лампе. И поред тога, мозак представља „фабрику мисли", успева да се прилагоди свим променама и тако омогући безбедност и опстанак целом организму.

Како мозак мисли? Како памти и ствара представе? Зашто је рационалан или може да размишља и о непознатим појмовима? Ова питања муче човека и на њих није једноставно одговорити јер данас се још не зна какве све тајне крије мозак.

— Откривање шифре по којој ради мозак — рекао је истакнути амерички психолог Артур Кеинст — **може омогућити да се планира будућност човека. На то ће моћи да одговори само биохемија мозга која ће разрешити механизме памћења, учења, па можда и интелигенције.**

Неке ствари памте се дуго, друге се брзо заборављају. Ако се у мозгу спречи стварање одређене врсте протеина, памћење изостаје. То су показали и експерименти са рибама које су научене да пливају преко једне металне преграде у акваријуму. Кад су савладале ту вештину, у лобању су им убризгаване одређене количине пуромицина, антибиотика који спречава стварање протеина за који се претпостављало да утиче на памћење. И заиста, рибе су заборавиле све што су месецима училе, али само у случајевима када су ињекције примале непосредно после тренинга или док је он трајао, а остајале су „паметне" кад су их добијале два часа после завршетка вежби!

Утврђено је да код људи старе ћелије губе способност стварања протеина, па се тако тумачи и слабије памћење код старијих особа.

НЕВЕРОВАТНО ОТКРИЋЕ

Једна компликована операција мозга, недавно је научнике довела до невероватног открића. Неком америчком официру операцијом је раздвојен мозак на две хемисфере: лекари су веровали да ће спречити честе нападе епилепсије које је пацијент почео да добија после тешке повреде главе.

Кад је операција извршена пацијент се није жалио ни на какве болове, а напади епилепсије потпуно су престали. **Међутим, од тог тренутка његове руке често су неслолжно радиле:** ако је једном завезивао пертлу на ципели, друга ју је одвезивала, кад је сипао воду у чашу, друга рука ју је просипала... И чуло мириса било је поремећено: само једном ноздрвом могао је да разликује мирисе.

Изгледало је да у тој особи постоје и два мозга и две психе што се протумачило тежњом можданих хемисфера да задрже своју самосталност. **Јер, код људи који пишу десном руком лева половина мозга је развијенија и специјализована за логична решења и говор док десна, мања, повезује појмове у целини, не може да их саопшти, већ „закључке" до којих дође „пребацује" левој хемисфери.**

МОЛИМ ТЕ, ХИПОФИЗО!

Један сасвим сићушан део мозга, хипоталамус, који лежи испод великог мозга и представља 300. део његове масе је центар који управља најважнијим функцијама нервног система. Он није тако „уман" као остали делови мозга, али зато пази да у организму све буде како треба. Захваљујући овој скупини ћелија, не већој од обичне шљиве, човек осећа када је гладан, жедан, када му је хладно, како да се понаша када се уплаши или ако је љут. Она регулише раст, метаболизам, хормонску равнотежу у организму.

Без обзира на то да ли човек живи на Северном полу, на температури од минус 50 степени Целзијуса или у врелој Африци, нормална температура његовог тела је увек 36,5 степени, управо захваљујући хипоталамусу.

Ако се због неког вирусног обољења крв загреје, овај део мозга шаље поруку хипофизи, жлезди не већој од главе чиоде, да прошири крвне судове и отвори на хиљаде знојних жлезда на површини коже. Зној хлади тело и ослобађа се вишак топлоте.

У супротном случају, ако је хладно, кожа почиње да се јежи. Та њена реакција је данас бесмислена јер су се човекови длакави преци тако бранили од зиме, између подигнутих длака задржавао се ваздух — добар топлотни изолатор. Зато, опет **хипоталамус саветује** хипофизи да „замоли" јетру да више лучи шећер неопходан за рад мишића који се путем крви до њих допрема. Тада цело тело почиње да дрхти, мишићи производе потребну топлоту, а знојне жлезде се затварају.

Кад се осети жеђ, то значи: одређени сензори јавили су хипоталамусу да у крви има мало воде, а доста соли. Зато ова скупина ћелија производи један хормон који примора бубреге да убрзају свој рад, а пљувачним жлездама смањује лучење. У том тренутку само чаша воде може да успостави равнотежу јер жеђ постаје несносна.

У хипоталамусу постоје две групе ћелија које регулишу осећај глади: ако би се једна група оштетила, човек би непрестано јео, а обратно — изгубио би свако интересовање за храну.

Б. Ј.

АНЕГДОТА

»ПРИНЧЕВСКА« НАВИГАЦИЈА

По већ старој и утврђеној традицији британске краљевске куће, сваки британски престолонаследник, који за то време иначе носи титулу »принц од Велса«, мора извесно време да служи на неком броду ратне морнарице.

Тако је и британски краљ Џорџ V, док је још био принц од Велса, служио на једном ратном броду. Командант брода даде му једном задатак да утврди тачно место брода на мору.

Уз помоћ секстанта принц је подуже мерио и одређивао положај брода и после извесног времена предаде капетану свеску са резултатима прорачуна. Када је капетан прегледао његове прорачуне, рече му да може да спрема своје ствари, јер ће се ускоро искрцати.

— Зашто, господине капетане? — упита принц изненађено. — Какве то везе има са мојим прорачунима о положају брода на мору?

— Још какве везе, сер! Према вашим прорачунима брод се већ налази на Темзи и ми баш сада упловљавамо у Вестминстерску палату!

УЧЕНИЦИ!

ГДЕ НАБАВИТИ

ЛЕКТИРУ, ТО НЕОПХОДНО ШТИВО СВАКОГ УЧЕНИКА
ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „НАРОДНА КЊИГА" — БЕОГРАД
П Р Е П О Р У Ч У Ј Е
СВОЈУ ПОЗНАТУ ЕДИЦИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" КОЈА САДРЖИ ИЗБОР ИЗ ДЕЛА КЛАСИКА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ — БЛИСТАВЕ СТРАНИЦЕ ИСТАКНУТИХ КЛАСИКА СВИХ НАШИХ НАРОДА.
СВАКА КЊИГА САДРЖИ ОБЈАШЊЕЊЕ, НАПОМЕНЕ, ЛИТЕРАТУРУ О ПИСЦУ (КРИТИКЕ И ДР.) И СТРУЧНИ ПРЕДГОВОР У КОМЕ СЕ ДАЈЕ САЖЕТ ПРЕГЛЕД ПИШЧЕВОГ ЖИВОТА И РАДА.
ТАКОЂЕ УЗ ЕДИЦИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" — ПРЕПОРУЧУЈЕ СЕ И ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ:

1. ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ	35.00 д.
2. ПЕТАР КОЧИЋ **распродато**	35.00 д.
3. СИЛВИЈЕ КРАЊЧЕВИЋ	35.00 д.
4. СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ	35.00 д.
5. АНТУН МАТОШ	35.00 д.
6. ВЈЕНЦЕСЛАВ НОВАК	35.00 д.
7. ЈОВАН СКЕРЛИЋ	35.00 д.
8. ПЕТАР ПРЕРАДОВИЋ	35.00 д.
	280.00 д.

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ ИЗ ИСТЕ СЕРИЈЕ:

9. ПРОТА МАТЕЈА НЕНАДОВИЋ	70.00 д.
10. ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ	80.00 д.
11. ИСИДОРА СЕКУЛИЋ	90.00 д.
12. МИЛУТИН БОЈИЋ	80.00 д.
13. ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС	70.00 д.
14. СТЕВАН СРЕМАЦ	90.00 д.
15. ЈАНКО КЕРСНИК	80.00 д.
16. МИЛУТИН УСКОКОВИЋ	80.00 д.
17. КОЧО РАЦИН	70.00 д.
18. СРПСКА РЕАЛИСТИЧКА ПРИПОВЕТКА	100.00 д.
	810.00 д.

ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА:

19. ИЗБОР ИЗ ДЕЛА Ф. ДОСТОЈЕВСКОГ	35.00 д.
20. ИЗБОР ИЗ ДЕЛА Л. ТОЛСТОЈА	35.00 д.
	70.00 д.

УСЛОВИ КУПОВИНЕ:

Цела серија од 18 књига библиотеке „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" и 2 књиге ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА — Ф. ДОСТОЈЕВСКОГ И Л. ТОЛСТОЈА, при куповини за готово продају се уз 20% попуста.

Свака књига купљена и појединачно за готово продаје се са 15% попуста.

Куповина на отплату не повлачи попуст. Најкраћи рок отплате је 6 (шест) месеци, најдужи 12 (дванаест) месеци, а најмања рата за месечну отплату је 50,00 динара.

ИП „НАРОДНА КЊИГА" — БЕОГРАД, ШАФАРИКОВА 11

Н А Р У Џ Б Е Н И Ц А

Овим неопозиво наручујем:

А. ЗА ГОТОВО — СЕРИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" И ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА — ПО РЕДНОМ БРОЈУ ОД 1—20, УЗ ПОПУСТ ОД 20%, ТАКО ДА ЋУ ИЗНОС ОД ДИНАРА 928.00 платити поштару кад ми књиге уручи:

Б. ЗА ГОТОВО — књиге под редним бројем ______________, уз 15% попуста за сваку купљену књигу, тако да ћу износ од динара ______________ платити поштару кад ми књиге уручи:

В. НА ОТПЛАТУ — СЕРИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" И ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА — ПО РЕДНОМ БРОЈУ ОД 1—20, без права на попуст, тако да ћу износ од динара 1.160.00 отплаћивати у 12 месечних рата, с тим што ћу прву рату од динара 82.00 платити поштару кад ми књиге уручи, осталих 11 рата по 98.00 динара плаћаћу до сваког 5-ог у месецу до истека отплате.

Г. НА ОТПЛАТУ — књиге под редним бројем ______________ (с тим што износ књига купљених на отплату не може бити мањи од 300.00 динара) и књиге ћу отплатити у ________ месечних рата по ______________ динара.

____
(Презиме, очево име и име)

____
(Адреса стана: поштански број, место, улица и број)

____
(Назив предузећа-установе где наручилац ради (и овера предузећа-установе за купце на отплату)

______________ ______________________________
(Место и датум) (Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

Пензионери код куповине на отплату прилажу предзадњи чек од пензије
У случају спора надлежан је 1 општински суд у Београду

МУЗИЧКА ПОШИЉКА

53647 MILVA:
Mediterraneo . . .
53670 FARON JANG:
I'll take the time. . .
53672 NEW SEEKERS:
Circles . . .
[illegible] MILVA:
Da tropo tempo. . .
53685 DAWN:
I love you . . .
53700 JIM GROCE:
Bad, bad Leroy Brown . . .
53701 PETERS AND LEE:
Welcome home . . .
53798 ROGER PALTREY:
One men band . . .
53799 POLLY BROWN:
Up in a puf smoke . . .
53808 GARY SHEARSTON:
Witnessing . . .
53817 GARU GLITER:
Oh! You're beautiful . . .
53818 KEN BOOTHE:
Everything . . .
53820 GLITER BAND:
Jukebox queen. . .
53821 BACHMAN TURNER: Free wheelin . . .
53824 RAY STIVENS:
Turn your radio on . . .
53825 BEAM TAYLOR:
Bonne . . .
53826 SHOWADDY WADDY: Rock'n roll lady . . .
53837 BARRY MANILOV:
Moneday. . .
53840 JIMY RUFFIN:
Tel me what you want . . .
53841 FREDDIE KING:
Shake your booty . . .
53842 RUPIE EDWARDS:
Tre feelines . . .
53845 TONY ORLANDO:
My love has no pride . . .
53846 AL WILSON:
Lala deace song . . .
53728 GARI GLITER:
Love you, love me love . . .
53734 AL WILSON:
Show and tell . . .
53735 THE PIPS:
Midnight train to Gergia. . .
53742 MOUTH MAC NEAL: My friend . . .
53746 MICHEL DELPECH: Les divorces
53748 NIKOLETA:
Papillon . . .
53749 JACQUES BREL:
Les biches . . .
53751 DRUPI:
Vado via . . .
53752 MARINELA:
Pesma sa Evrovizije '74
53753 LENA ZAVARONI:
MA! (He's makinge yes at me). . .
53754 DAVID WILLIANS: Say it again . . .
53755 NEW SEEKERS:
Ride a horce . . .
53761 ROMAULD:
Celui qui reste et celui qui s'en va...
53763 GLITER BEND:
Angel fage . . .
53769 JIMI STAFORD:
Undecided . . .
53771 BIL HALEY THE COMETS:
Roch around clok...
53774 JIM GROCE:
I got a name . . .
53775 JERRY LEG LEWIS: Rock you Medley . . .
63776 RAY STEVENS:
The streak . . .
53782 GUILLTY PEARLS:
I'll say it over again . . .
53789 VEWET GLUG:
Roll me down'a little sunshine . .
53791 NEIL SEDAKA:
Laughter in the rain . . .
53706 MOUTH AND MAC NEAL:
Minnie, Minnie. . .
53708 DIK DIK:
Storia di periferia . . .
53714 GEORDIE:
Electrik lady
53716 DAWN: The spark of love is kindlin' . .
53717 RISING SUN:
Medicine head . . .

Ексклузивно за читаоце Политикиног забавника!

ВЕЛИКИ ПОПУСТ: свака од плоча које доносимо на овој страни стаје — само 6,00 динара!

РОК-ЕН-РОЛ ОКО САТА

Пружамо вам изузетну прилику да преко нашег листа набавите грамофонске плоче и попуните своју дискотеку.

Малопродајна цена сингл-плоче је 16,00 динара. Међутим, ако одаберете 10 плоча, објављених у овом броју Политикиног забавника, онда је цена 60,00 динара, односно — 6,00 динара по комаду!

На наруџбеници треба да наведете најмање 10 плоча које желите да купите, а платићете поштару кад вам их донесе. Наруџба не може бити мања од 60,00 динара јер паковање и поштарину не плаћате на део ям.

СПЕЦИЈАЛНО ЗА ОВУ ПРИЛИКУ!

53714 STATUS QUO:
Caroline . . .

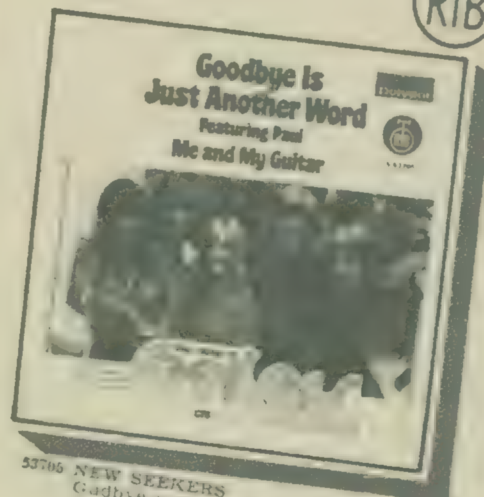

53705 NEW SEEKERS
Godbye is just another word . . .

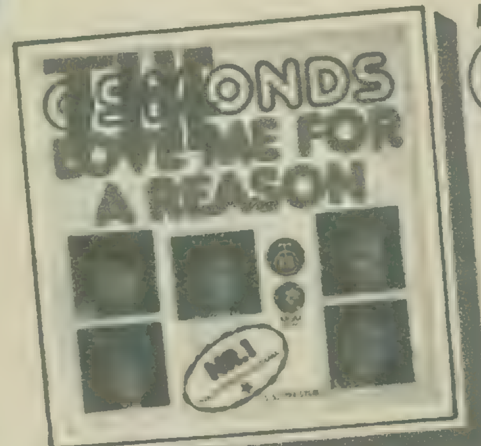

53794 OSMONDS:
Love me for a reason . . .

53727 DAVID KASSIDY:
The puppy song. . .

1

Политикин забавник
11001 Београд, Македонска 29

НАРУЏБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво поручујем плоче под бројевима:

____

____

за укупну суму од ———— динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем).

____
(Име и презиме)

____
(Поштански број и место)

____
(Улица и број)

__________ (Датум) __________ (Потпис)

Наруџбеницу попуњава лице које ће платити плоче.

ВИЉЕМ ОСВАЈАЧ

1 **ПУТ ДО КРУНЕ** — У династичким борбама које су настале после смрти првог енглеског краља Едварда Исповедника, као претендент на круну појавио се нормански војсковођа Виљем Освајач (1027—1087). Са 12000 људи, од чега 5—6000 коњаника, средином 1066. године он напушта Нормандију и креће пут Енглеске. У јесен те године код енглеског града Хејстингса, у Сасексу, одиграће се велика битка, последњи већи судар пешадије германског типа, каква се сачувала у Енглеској, и коњице, развијене у Француској.

2 **НОЋ КОД СЕНЛЕКА** — Нормански војсковођа искрцао се 28. септембра код Певензија, недалеко од Хејстингса. Задржао се ту извесно време, а онда, у ноћи између 13. и 14. октобра, стигао на усамљено узвишење Сенлек, 12 километара северозападно од Хејстингса. Неколико часова касније, у девет ујутро, на овом месту отпочеће битка која ће с несмањеном жестином трајати цео дан. Тадашњи енглески краљ Харолд веровао је да добро познаје војну тактику Виљема Освајача и да га овај неће покорити.

3 **ВИТЕЗОВИ КУКАВИЦЕ** — Харолд је заузео одбрамбени положај на вису и у неколико редова поставио војску, наоружану само за блиску борбу и копљима, без коњаника и стрелаца. Велика група Нормана, најпре пешадија, а за њом коњица, полако је напредовала уз косину. Виљем је, у ствари, напао са три паралелна одреда: први део у сваком чинили су стрелци, други копљаници, а трећи оклопни коњаници. Стрелци и копљаници требало је да припреме одлучујући јуриш коњаника. Али, пешадија Виљема Освајача безуспешно је покушавала да пробије зид Харолдових копљаника. Војвода је тада позвао пешадију да се повуче и док је она, раштркана, посртала низ падину, он је, на црном коњу, повео оклопнике. Одбрамбени зид је издржао још једном, а борбене секире сејале су смрт. Уместо да следе свог вођу, многи нормански витезови дали су се у бег, стварајући пометњу.

БИТКА ЗА ЕНГЛЕСКУ

4 **ПОГЛЕДАЈТЕ, ЖИВ САМ!** — И тада, у свеопштој ломљави, ратници зачуше болан крик: избоден непријатељским копљима, бар тако је изгледало, Виљем Освајач је пао с коња. Настала је паника међу коњаницима. Нормани су бежали ка подножју брда и вероватно би похитали на своје бродове да се пред њима одједном нису створили — Виљем и његов брат бискуп Одо и копљима им препречили пут. Виљем је подигао свој шлем и узвикнуо: „Погледајте ме! Жив сам ... и победићу". Битка још није смела да се прекине.

5 **КАКО СИЋИ У РАВНИЦУ** — Виљем је поново напао, али и оног пута без успеха, Харолдови копљаници нису попуштали. Краљ се није преварио: све док је држао своју пешадију збијену у чврсте редове, норманска коњица није му могла ништа. Енглези су одбијали непријатеља копљима и засипали га с врха узвишења камењем. Дан је одмицао и изгледало је да ће Нормани ипак морати да се повуку. Виљем је тада покушао да намами Енглезе у подножје, у равницу, где би могућности његове коњице биле много веће.

6 **ЛУКАВ ПОТЕЗ** — Позвао је на кратак договор неколицину својих витезова који га, понесени његовим јунаштвом, нису више напуштали. Већ се спуштао први сумрак кад је норманска коњица устукнула и кренула низ падину, без борбених поклича, као да бежи. Харолду се чинило да је то крај, да је битка добијена. Енглези су дивље нагрнули за бегунцима. Виљем је баш то и желео. У равници код Сенлека Нормани су спремно дочекали Енглезе и потукли део одреда. Знатно проређена, енглеска војска се повлачила.

7 **НОВИ ПЕРИОД** — Све до вечери Енглези су издржали неизменичне налете коњаника и стрела. А онда је, погођен стрелом у око, краљ Харолд погинуо и отпор Енглеза је сломљен. Победом код Хејстингса Виљем Освајач је обезбедио енглески престо и наметнуо Енглеској своју власт. Тако је почео англо-нормански период у енглеској историји. Виљем Освајач ће поделити покорене области норманским племићима и од Енглеске створити јединствену државу у којој су све друштвене институције биле подређене круни.

ХИТ СТРАНА

БОНИ М (BONEY M)

У последње време једна нова веома млада група стиче све већу популарност. То је састав БОНИ М који сачињавају три темпераментне де-

војке и један младић са Јамајке. Група је постала позната одмах по издавању првог сингла са хит нумером »Baby do You Wont to Bump« (Девојко, да ли желиш бамп) која се нашла на готово свим светским топ-листама. После наступа на немачкој телевизији и неколико успешних концерата у Енглеској, интересовање менаџера за овај састав је нагло порасло тако да сва четворка тренутно нема ни дана слободног времена. Ових дана у продају је пуштена њихова нова сингл-плоча с песмом »No Woman, NO Gry« (Нема жене, нема плача) под називом »Take the Heat off Me« (Узми топлоту за мене). Састав сачињавају двадесет трогодишња Мејзи Вилијамс, годину дана млађа Лиз Мичел, двадесет шестогодишњи Боби Фарел и његова вршњакиња Марша Берет.

БЕРЗА ПЛОЧА

Желела бих да купим следеће плоче: ЗЛАТКО ПЕЈАКОВИЋ — „Кад једном зажелиш"; МИКИ ЈЕВРЕМОВИЋ — „Доста ми је њеног хладног погледа"; БЕТИ ЂОРЂЕВИЋ — „Почнимо љубав из почетка", БИЈЕЛО ДУГМЕ — „Кад љуби Босанац" и НЕДА УКРАДЕН — Моја прва љубав".

Зорица Јаћимовић
Маршала Тита 160
16240 Медвеђа

ПЕСМА за ову недељу

СКАЛИНАДА

Музика и текст:
Зденко Руњић

Извођач: Оливер Драгојевић

Мирно спавај, душо моја
ноћ је ладна,
звизда твоја сјаја нима.
Судбо моја, ол не видиш
на тој стази,
ди ме водиш сунца нима.
На сто врата ја сам куца
топле ричи, мрву срца нигди
нима.

У ђардину о живота
још ми само писма оста
ириђа нима
Писмо мала, реци свима,
мој је живот пуста стина
мира нима.
Кад зајеца мандолина
све ћу скончат с чашом вина
нек ме нима.
Миљун паси ја сам проша,
сад се питам, ди сам доша
среће нима.
Крај фонтане склопит очи,
о на туђу срићу точи, моје нима.
Скалинада, скалинада,
Скалинада, скалинада, скалинада
ту се пење, ту се пада,
то је судба, то је нада,
Скалинада, скалинада, скалинада
Сваки корак једна скала,
свака скала једна нада,
Скалинада, скалинада, скалинада.

ОЛИВЕР ДРАГОЈЕВИЋ

За Оливера Драгојевића, популарног сплитског певача, слободно можемо рећи да је ове године један од најтраженијих домаћих интерпретатора. По неким оценама он је и најозбиљнији кандидат за титулу најбољег која се додељује на крају сваке календарске године.

Први већи успех у каријери, двадесет деветогодишњег Оливера дошао је пре две године после фестивала у Сплиту. Композиција »Ча ће ми Копакабана«, којој пре финалне вечери нису даване шансе за висок пласман, била је његова прва фестивалска победа и велики успех који му је широм отворио врата у свет домаће забавне музике. Потпун успех и потврду својих великих интерпретаторских квалитета доживео је овога лета које је било у знаку два његова велика хита: песама »Нашој љубави је крај« и »Скалинада«. Но, све ово није дошло случајно. Успех је резултат вишегодишњег преданог рада, јер Оливер, поред изузетног талента и музикалности, има иза себе и дугогодишње искуство. Од 13. године свира клавир и оргуље, у средњој музичкој школи у Сплиту дипломирао је на одсеку виолончела, четири године је радио у иностранству као музичар, док је у земљи сарађивао са многим познатим и мање познатим саставима.

На самом почетку своје професионалне музичке каријере наступа са братом Аљошом у »Дуету Драгојевић«, 1972. године сарађује са члановима групе »Море«, а годину дана касније у »Дубровачким трубадурима« замењује Ђела Јусића. На наговарање пријатеља

Оливер одлучује да се опроба и као солиста. Тада долазе први успеси, али и много веће обавезе према публици. До сада је није изневерио, јер јој је готово увек даровао хитове, што су запазили чак и наши суседи Италијани који су му омогућили да сними једну сингл-плочу на италијанском. Поред ове плоче, која ће се појавити на јесен, Оливер ће за домаће тржиште снимити неколико малих плоча и свој први албум.

На крају додајмо још и то да је Оливер ожењен и да има десетомесечног сина Дина, за кога тврди да је веома музикалан и да ће га највероватније једног дана наследити.

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ?

JOHN LENON, Apple Records, 1370 Avenue of the Americas, New York, N. Y. SW-3416

LED ZEPPELIN, c/o WEA 2, Hamburg 76, Gustav Freitagstrase 13 Germany

ДОМАЋА ЛИСТА

1) СКАЛИНАДА — Оливер Драгојевић — ЈУГОТОН
2) У КАМЕНУ ПЈЕСМА ПИШЕ — Мини Јевремовић — ЈУГОТОН
3) ШЈОР БЕПО КАПИТАН — Про арте — SUZY
4) СВИРАЈ МИ, СВИРАЈ — Тереза Кесовија — ЈУГОТОН
5) ТАЧНО У ПОДНЕ — YU група — ЈУГОТОН
6) НАД ЈЕДНОМ ЗАЖЕЛИШ — Златно Пејаковић — ПГП РТБ
7) КАД СМО ЈА И МОЈ МИШ БИЛИ БОКСЕРИ — Дадо Топић — ПГП РТБ
8) НОЋ ТИ ДИРА КОСЕ ЦРНЕ — Мишо Ковач — SUZY
9) ЛУДУЈ С НАМА — Септембар — ЈУГОТОН
10) ГДЕ СИ БИЛА, ЛЕПА КЕЈО — Сунцокрет — РТВ ЉУБЉАНА

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ

1) SATISFACTION — Rolling Stones — ЈУГОТОН
2) PINBALL WIZZARD — Elton John — ПГП РТБ
3) YESTERDAY — Beatles ЈУГОТОН
4) NOBODY'S FOOLS — ПГП РТБ
5) FERNANDO — Abba — ПГП РТБ
6) SUNSHINE DAY — Osibisa — ЈУГОТОН
7) YUPI DU — Adriano Celentano — ПГП РТБ
8) YOU SEE THE TROUBLE WITH ME — Barry White — ПГП РТБ
9) SAY HELLO — Chocolate Menta Mastic — ПГП РТБ
10) RIGHT BACK WHERE WE SATARTED FROM — Maxine Nightingale — РТВ ЉУБЉАНА

ИТАЛИЈА

1) RAMAYA — Afric Simone
2) NON SI PUO'MORIRE DENTRO — Gianni Bella
3) LINDA BELLA LINDA — Daniel Sentacrus Ensemble
4) LA PRIMA VOLTA — Andrea e Nicole
5) ANCORA TU — Lucio Battisti
6) GLI OCCHI DI TUA MADRE — Sandro Giacobbe
7) COULD IT BE MAGIC — Donna Summer
8) DOLCE AMORE MIO — Santo California
9) GET UP AND BOOGIE — Silver Convention
10) NUDA — Mina

КВИЗ — КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ ПОП-МУЗИКУ

1) Да ли су чланови популарних БИТЛСА после разилажења наставили каријеру као појединци?
а) да б) не
2) Да ли је БЕРГЕНДИ назив мађарске поп-групе?
а) да б) не
3) Да ли је састав ЛЕД ЦЕПЕЛИН издао више од десет самосталних албума?
а) да б) не
4) Постоји ли ансамбл под именом ПРОКОЛ ХАРУМ?
а) да б) не
5) YU група постоји више од шест година?
а) да б) не
6) Последњи вокални солиста КОРНИ ГРУПЕ био је Златко Пејаковић?
а) да б) не
7) Има ли ЏОНИ ВИНТЕР рођеног брата?
а) да б) не
8) Највише песама за популарне РОЛИНГСТОУНСЕ написао је композиторски тандем ЏЕГЕР-РИЧАРД?
а) да б) не
9) БИЈЕЛО ДУГМЕ има шест чланова?
а) да б) не
10) РОЏЕР ДАЛТРИ је члан групе ХУ?
а) да б) не

Ако имате десет тачних одговора изврсно познајете поп-музику; од 7 до 10 сасвим добро сте упућени у музичка збивања; од 5 до 7 није да не слушате радио и плоче али не пратите поп-штампу. Мање од 5 — не очајавајте! Вероватно вас од музике више интересује нека друга област.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1 = да; 2 = да; 3 = не; 4 = да; 5 = не; 6 = да; 7 = да; 8 = да; 9 = не; 10 = да.

НОВЕ ПЛОЧЕ ПГП

Читаоци јављају...

Вести из Скопља

Скопље је град са великом поп-традицијом. Али, ја нећу да пишем о најбољим групама главног града Македоније (ПУ, ЛЕБ И СОЛ, ТОР) које по мом дубоком убеђењу спадају у пет најбољих група Југославије већ о једном аматерском саставу који постоји од 1974. године. Група је радила као школски састав под именом СПИН. По-

следња, а уједно и најбоља постава је: Момчило Бошковић, гитара, вокал (14); Сашо Костовски, бубњеви (14); Пецо Димовски, бас-гитара, вокал (15); Стојанчо Арсов, инструменти са клавијатуром (15).

Момчило Бошковић,
Карпош VI, зграда 6-4/II/2
91000 Скопље

(хонорар 50 дин)

СТАКЛЕНО ЗВОНО

У току летњих месеци чест гост у нашим домовима, разуме се посредством радија, била је и једна веома симпатична песмица. Њен назив „Волио сам једну малу", убрзо су сви запамтили и зато није ни чудо што смо њен рефрен често могли да чујемо и на улици, купалиштима, у биоскопима, трамвајима и тролејбусима.

Песму „Волио сам једну малу" пева Нино Прша, члан

групе СТАКЛЕНО ЗВОНО. Поред њега, у групи су још гитариста Зденко Халапир, басиста Владимир Георгев, инструменти са типкама Зоран Краш, а за бубњевима је Хрвоје Галековић. Сви живе и раде у Загребу, а њихова прва мала плоча на којој се налази хит „Волио сам једну малу" штампана је у тиражу од 30.000 примерака. На крају додајмо још и то да је композитор ове песме Ђорђе Новковић.

SLADE

Нови сингл популарне тинејџерске групе СЛЕЈД (Slade) са композицијом »Nobody's Fools« за веома кратко време дошао је на све листе најпопуларнијих. На другој страни ове плоче је композиција »L. A. Jinx«.

MIREILLE MATHIEU

Мирeј Матје, позната француска шансоњерка која је имала успеха и ван граница своје земље, издала је после дужег времена нову плочу. На овом синглу налазе се две нумере: »La vie en rose« и «Ma melodie d'amour«.

BARRY WHITE

Бари Вајт је у кратком року издао и албум и малу плочу. Са сингла овог вредног музичара издвајамо песму »What Am I Gonna Do With You?« за коју се стварно може рећи да је направљена по укусу публике.

НЕНАД СТЕКИЋ

Наш и европски рекордер Ненад Стекић није нас одушевио својим наступом на Олимпијским играма. Није освојио ниједну медаљу али је, зато, за утеху својих симпатизерки, снимио плочу са композицијом „Дале, дале".

ИГРЕ У ШКОЛСКОМ ДВОРИШТУ

1

ПАМЕТНА ЛОПТА. — У игри може да учествује неограничен број играча. Играчи се поређају у круг и лопту добацују један другом. Примљену лопту играч може добацити коме хоће, под условом да каже, на пример, име неке реке. Играч који је примио лопту мора да одговори, односно, такође да каже име неке реке. Пре почетка игре играчи треба да се договоре које ће речи изговарати као, на пример: имена познатих људи, називе књижевних дела, имена животиња, река, држава итд. За време игре могу се мењати теме. Ко три пута погреши или се не сети одговарајуће речи, испада из игре.

2

ОДБРАНА ТВРЂАВЕ. — За ову игру потребна је једна лопта и једна флаша од пластике, од неког детерџента или шампона, коју треба до пола напунити водом да би стабилно стајала на земљи. У игри може да учествује неограничен број играча. Сви играчи поређају се у круг, само један стане у средину круга и поред себе стави флашу (то је тврђава). Циљ је да играчи лоптом погоде и оборе тврђаву, док се играч у средини труди да тврђаву одбрани. Може да је брани како хоће: и рукама и ногама и телом и главом. Играчи из круга редом гађају тврђаву. Онај играч који погоди тврђаву улази у круг, а онај играч који је дотле бранио стаје на његово место.

3

ЦИК-ЦАК. — Игра паран број играча који се поделе у две екипе. Пожељно је да их буде што више. Од „реквизита" потребне су две различито обојене лопте да би се знало која припада којој екипи. На нашем цртежу играчи једне екипе имају неке детаље обојене црвено, а играчи друге екипе обојене плаво. Играчи се поређају наизменично, као што видите на цртежу и лопту добацују једни другима у цик-цак. Екипа чија лопта прва стигне на други крај, стиче један поен. Ако неком играчу лопта испадне из руке мора да је дохвати и настави са бацањем, само што при том губи на времену. Игра се у десет тура, а победник је екипа која је сакупила више поена.

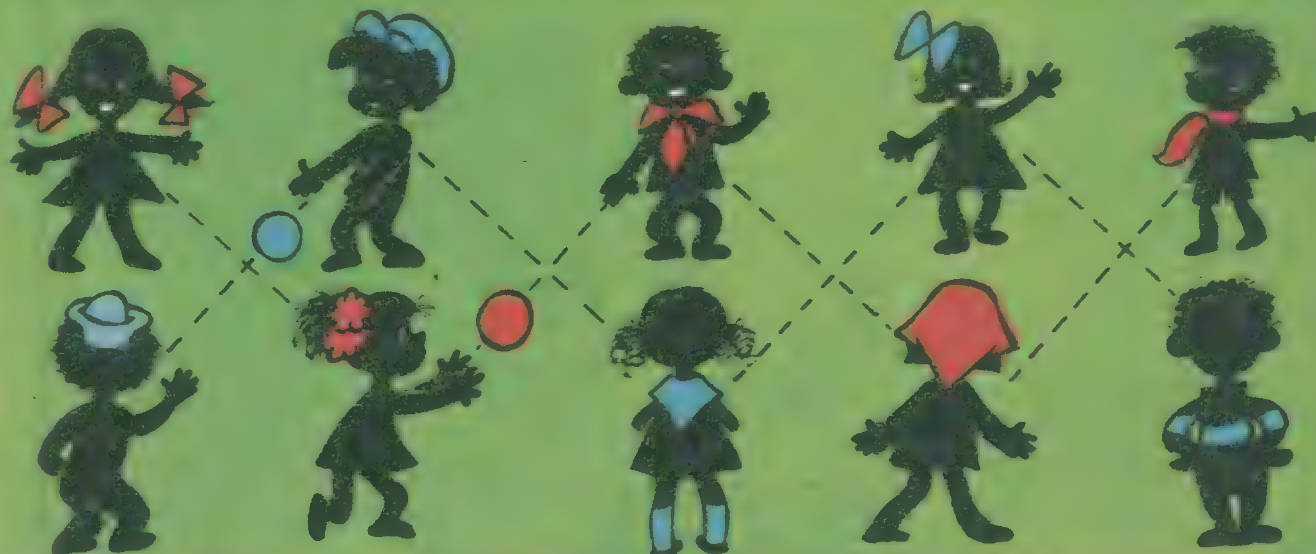

из историје железнице

НЕК' МЕ СТИГНЕ КО МОЖЕ!

Прва возила на шинама били су мали вагони којима се још у 16. веку у Немачкој и Енглеској превозила руда. Вукли су их коњи, а често и људи и требало је да прође готово два века до оног тренутка кад ће (1804. године) Енглез Ричард Тревичик поставити на шине прву парну машину. Била је то чувена »Catch me who can« — „Нек ме стигне ко може". Колосек је у то време у Енглеској био преслаб да издржи веће тежине, па је Тревичик градио лагане локомотиве код којих трење између точкова и шина није било довољно за вучу возила.

Десет година касније Џорџ Стивенсон, такође Енглез, конструисао је прву модерну парну локомотиву. И опет је прошло готово пуних десет година, до 18. септембра 1825, када је отворена пруга Стоктон — Дарлингтон — прва железница јавног саобраћаја. Најпознатија Стивенсонова локомотива „Ракета" однела је победу на једном такмичењу са локомотивама других конструктора, одржаном 8. октобра 1829. године, постигавши брзину од 46,5 километара на час.

После првих успеха у Енглеској железничке пруге грађене су и у Европи и на другим континентима. Прва брдска пруга изграђена је између Беча и Трста а прве железничке пруге код нас биле су: Которибa — Чаковец — Прагерско (1860) и Зидани Мост — Сисак (1862).

У првим данима железнице путовања су била узбудљива и често веома неугодна. Тврда седишта, труцкање, несигурност, све је то у возу било неизбежно. Догађало се чак да машиновођа, ако би му понестало горива, позове све путнике да дуж пруге скупљају дрва. Али, временом се све више полагало на удобност и брзину путовања. А са брзином и удобношћу повећала се и сигурност.

У то време у Енглеској је још у употреби „Захуктала Били" коју је још 1814. конструисао Вилијам Хедли. Када јој је било 50 година, 1864, оставили су је на једном споредном колосеку. Неколико година касније појавила се нека старија госпођа са цилиндрима какви су се носили док је „Захуктала Били" била још млада. Изгланцали су је да се сјала као нова и сместили у Технички музеј у Лондону где се налазило још неколико дотрајалих локомотива. Било је то оног дана када је у Европи већ постојало 260.000 километара железничке пруге, у СССР 130.000, у Азији 120.000, у Јужној Америци 100.000 и у САД 350.000 километара. Какав успех у поређењу са временом кад се појавила добра стара „Нек' ме стигне ко може"!

(Цртеж на страни 20—21. приказује једну старију успутну железничку станицу на главној прузи, као и службенике железнице из неколико европских земаља у карактеристичним униформама)

КАРАЂОРЂЕВ ДУД

У Смедереву и данас постоји дуд под којим је Карађорђе примио кључеве Тврђаве од Турака 8. новембра 1805. године. Дуд је стар око 400 година! Због тог изузетног догађаја познат је под Карађорђевим именом. Ово гранато дрво ушло је у историју и по томе што је Карађорђе одмах по пријему кључева наредио да се под дудом свим његовим војницима и војводама одсеку перчини за које су их Турци у борби хватали и лако убијали. Тако су перчини напречац изашли из „моде" у Србији!

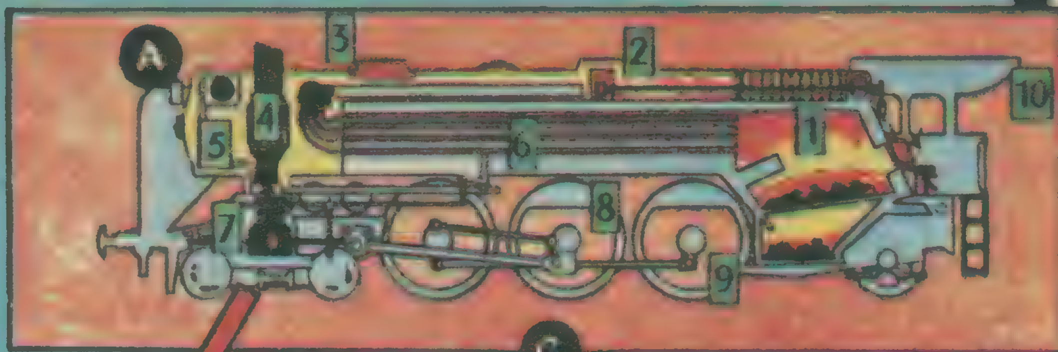

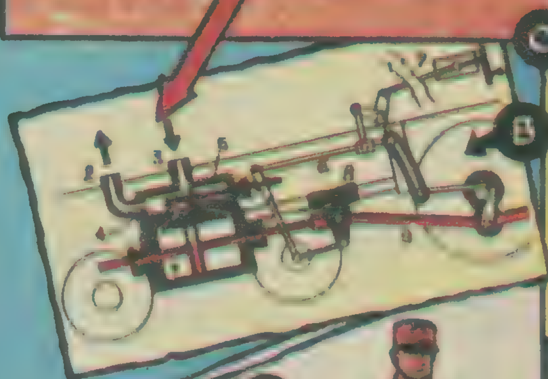

ЖЕЛЕЗНИЧКА СТАНИЦА

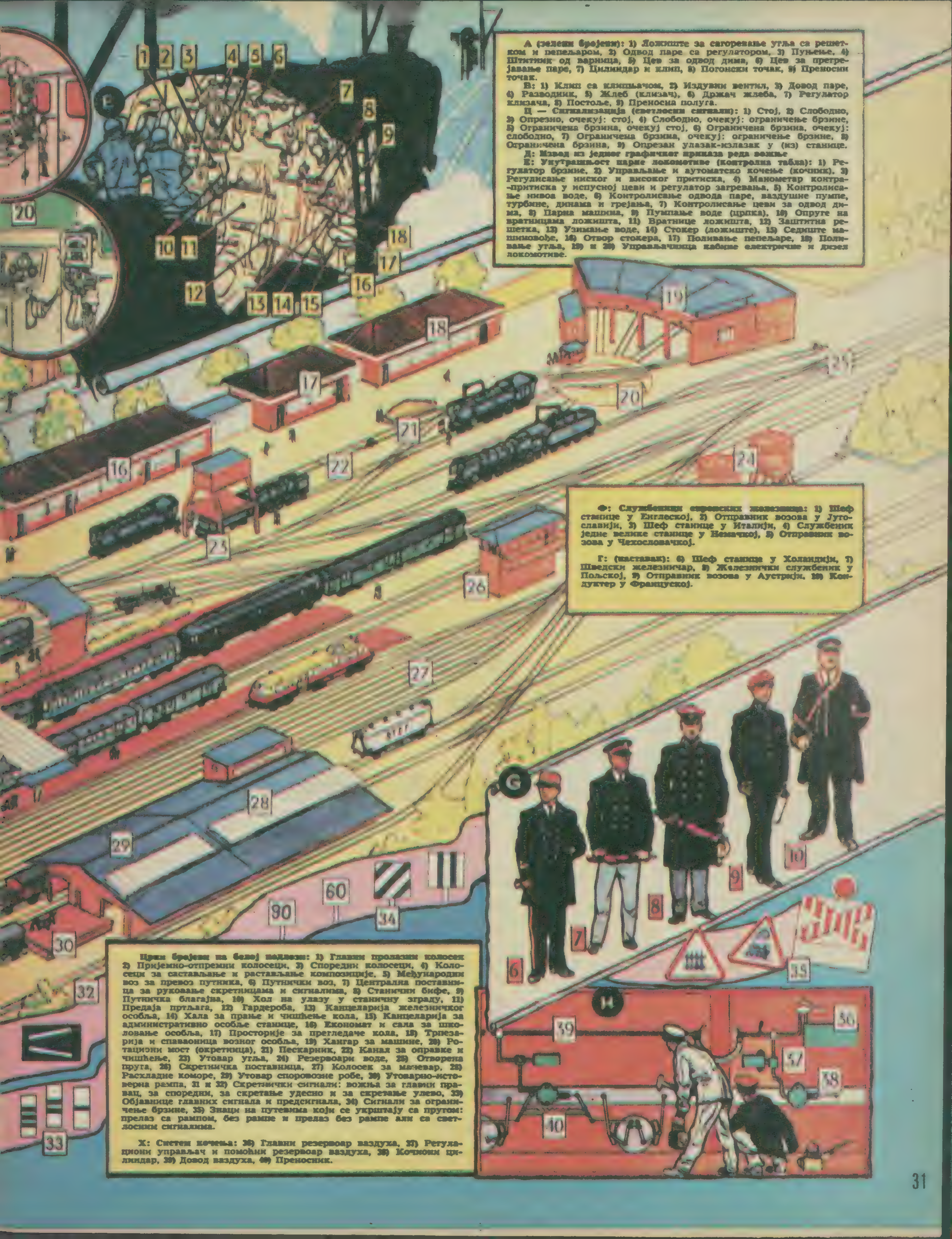

А (зелени бројеви): 1) Ложиште за сагоревање угља са решетком и пепељаром, 2) Одвод паре са регулатором, 3) Пуњење, 4) Штитник од варница, 5) Цев за одвод дима, 6) Цев за прегрејавање паре, 7) Цилиндар и клип, 8) Погонски точак, 9) Преносни точак.

В: 1) Клип са клипњачом, 2) Издувни вентил, 3) Довод паре, 4) Разводник, 5) Жлеб (клизач), 6) Држач жлеба, 7) Регулатор клизача, 8) Постоље, 9) Преносна полуга.

Ц — Сигнализација (светлосни сигнали): 1) Стој, 2) Слободно, 3) Опрезно, очекуј: стој, 4) Слободно, очекуј: ограничење брзине, 5) Ограничена брзина, очекуј стој, 6) Ограничена брзина, очекуј: слободно, 7) Ограничена брзина, очекуј: ограничење брзине, 8) Ограничена брзина, 9) Опрезан улазак-излазак у (из) станице.

Д: Извод из једног графичког приказа реда вожње

Е: Унутрашњост парне локомотиве (контролна табла): 1) Регулатор брзине, 2) Управљање и аутоматско кочење (кочник), 3) Регулисање ниског и високог притиска, 4) Манометар контра-притиска у испусној цеви и регулатор загревања, 5) Контролисање нивоа воде, 6) Контролисање одвода паре, ваздушне пумпе, турбине, динама и грејања, 7) Контролисање цеви за одвод дима, 8) Парна машина, 9) Пумпање воде (црпка), 10) Опруге на вратницама ложишта, 11) Вратнице ложишта, 12) Заштитна решетка, 13) Узимање воде, 14) Стокер (ложиште), 15) Седиште машиновође, 16) Отвор стокера, 17) Поливање пепељаре, 18) Поливање угља, 19) и 20) Управљачница кабине електричне и дизел локомотиве.

Ф: Службеници европских железница: 1) Шеф станице у Енглеској, 2) Отправник возова у Југославији, 3) Шеф станице у Италији, 4) Службеник једне велике станице у Немачкој, 5) Отправник возова у Чехословачкој.

Г: (наставак): 6) Шеф станице у Холандији, 7) Шведски железничар, 8) Железнички службеник у Пољској, 9) Отправник возова у Аустрији, 10) Кондуктер у Француској.

Црни бројеви на белој подлози: 1) Главни пролазни колосек 2) Пријемно-отпремни колосеци, 3) Споредни колосеци, 4) Колосеци за састављање и растављање композиције, 5) Међународни воз за превоз путника, 6) Путнички воз, 7) Централна поставница за руковање скретницама и сигналима, 8) Станични бифе, 9) Путничка благајна, 10) Хол на улазу у станичну зграду, 11) Предаја пртљага, 12) Гардероба, 13) Канцеларија железничког особља, 14) Хала за прање и чишћење кола, 15) Канцеларија за административно особље станице, 16) Економат и сала за школовање особља, 17) Просторије за прегледаче кола, 18) Трпезарија и спаваоница возног особља, 19) Хангар за машине, 20) Ротациони мост (окретница), 21) Пескарник, 22) Канал за оправке и чишћење, 23) Утовар угља, 24) Резервоари воде, 25) Отворена пруга, 26) Скретничка поставница, 27) Колосек за маневар, 28) Расхладне коморе, 29) Утовар споровозне робе, 30) Утоварно-истоверна рампа, 31 и 32) Скретнички сигнали: вожња за главни правац, за споредни, за скретање удесно и за скретање улево, 33) Објавнице главних сигнала и предсигнала, 34) Сигнали за ограничење брзине, 35) Знаци на путевима који се укрштају са пругом: прелаз са рампом, без рампе и прелаз без рампе али са светлосним сигналима.

Х: Систем кочења: 36) Главни резервоар ваздуха, 37) Регулациони управљач и помоћни резервоар ваздуха, 38) Кочиони цилиндар, 39) Довод ваздуха, 40) Преносник.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ИСАК АСИМОВ

ТАКО ЛЕП Д

ДЕЧАК ЈЕ САМО ЈЕДНОМ ОТИШАО ПЕШИЦЕ ДО ШКОЛЕ И ОТАДА СУ СЕ ЊЕГОВЕ НАВИКЕ ПОТПУНО ПРОМЕНИЛЕ. И МАЈКА И УЧИТЕЉИЦА БИЛЕ СУ ЗАБРИНУТЕ.

Једног априлског дана 2117. године Врата на кући госпође Хеншо затајила су из непознатих разлога. За разлику од обичних врата, ова је уобичајено писати с великим почетним словом. Свака кућа у новом насељу А-3 имала је Врата и на њих су се сви већ били навикли. Та Врата нису водила напоље, у двориште или на улицу. Довољно је било да на бројчанику изаберете одређену комбинацију бројева која одговара месту куда желите да идете — и за тренутак ћете се тамо наћи. Она вас раставе на атоме, који за секунд стигну до жељеног места и тамо се поново споје.

Почетак неурозе

Госпођа Хеншо се сваког јутра поздрављала са сином пре његовог поласка у школу. Тога дана, као обично, кућна помоћница-робот зазвонила је да би је подсетила да је време за Ричардов полазак.

Ричарда је затекла испред Врата, са забринутим изразом на лицу.

— Мама, Врата не раде. Окретао сам број школе и — ништа.

— Немогуће — казала је мајка — Ево, покушај ти.

Покушала је, али ништа се није десило. Окретала је бројеве својих познаница, али Врата су и даље стајала испред ње као сива, челична баријера.

— Пођи до Вилијамсонових и замоли их да се послужиш њиховим Вратима — рекла је.

Он се намрштио.

— Ма, кајде, мама, нећу ваљда да излазим напоље. Испрљаћу се. Боље је да не идем у школу док се Врата не поправе.

— Не долази у обзир, Вилијамсонови су два корака одавде. Стави само навлаке на ципеле.

Ричард је нерадо послушао мајку и стишао до врата (оних обичних, с малим словом).

— Како се ово отвара? — намргођено је упитао.

— Само притисни кваку. Пожури, закаснићеш.

Тај дан је био почетак Ричардове неурозе. Али, то није био уобичајени тип неурозе који можете наћи у медицинским уџбеницима. Ова је била потпуно друкчија.

Наставница јавља...

Врата су поправљена још истог јутра, али то није био крај невољама госпође Хеншо. Пола часа пошто је мајстор отишао, зазвонио је видеофон и на екрану се појавило лице госпођице Робинс, Ричардове наставнице.

— Морам да вам кажем, госпођо Хеншо, да је ваш син јутрос закаснио у школу.

— Ах, да, покварила су нам се Врата, па је пошао до комшије. Опростићете му, надам се, за тај минут-два.

— Нису у питању минути, госпођо Хеншо. Ричард је закаснио више од сата. И још се појавио с блатњавим навлакама за ципеле!

— Блатњавим? — Госпођа Хеншо се стресла. — Шта он каже?

— Није хтео о томе да разговара... Извините, госпођо Хеншо, али мислим да свога сина треба да одведете психијатру.

— Шта? Хоћете да кажете да је он неуротичар?

— Не, али поглед му је данас блудео по учионици као да никога не види.

— Он је увек био здраво дете — рекла је Ричардова мајка љутито. — Разговараћу с њим чим дође. Сигурна сам да ће ми дати сасвим нормално објашњење.

Чекала га је нестрпљиво, али Ричард није долазио. Сваког дана госпођица Робинс пратила је децу до школских Врата, окретала редом бројеве и слала их кућама. Шта је сво данас?

Кад је већ била решила да зове полицију, појавио се Ричард.

— Здраво, мама — казао је погнуте главе.

— Где си био до сада?

Тада је приметила неке детаље у Ричардовом изгледу и повикала:

— Био си напољу!

Дечак је погледао у своје прашњаве ципеле.

— Па добро... само сам мало...

— Школска Врата су била исправна?

— Да, мама.

— Скидај ту прљаву одећу и иди у купатило!

Тога дана није хтела с њим реч да проговори. Ипак, увече је омекшала. Пошла је у његову собу (дечак је већ био легао) и села крај његовог кревета

— Шта ти је било данас, сине? — нежно је упитала.

Одговорио је некаквим туђим, хладним гласом:

— Мама, више нећу да пролазим кроз Врата!

— Нећеш? Зашто?

— Нервирају ме.

— Како сада мислиш да идеш до школе?

— Устајаћу раније.

Те ноћи је госпођа Хеншо једва заспала. Збуњивало ју је што Ричард избегава Врата, а до тада му никад нису сметала. Можда се с њим стварно нешто дешава? Тешила је себе да ће све бити у реду кад се дечак испава.

Али, сутра ујутро, кад је устала, Ричарда нигде није било. Домаћица-робот јој је рекла да је дечак устао пола часа раније него обично и пошао у школу.

— Али не кроз Врата — додала је. — Изишао је кроз други излаз... кроз врата.

Можда се плаши

Данима се правила да не примећује његово чудно понашање. По повратку из школе сачекивала га је код врата, одело и ципеле одмах давала роботу, а њега терала на купање. Мислила је да је боље да ћути и не свађа се са сином.

Ричард је једног дана дошао сав мокар.

— Почела је киша — промуцао је.

Мајка га је гледала у чуду. Готово је била заборавила како човек може да буде мокар од кише. Док је гледала Ричарда, с којег

се сливала вода, сетила се пљускова које не може ништа да заустави.

Сутрадан, Ричард није отишао у школу. Имао је јак назеб и преплашена мајка задржала га је код куће.

Кад је дечак оздравио, све се наставило по старом и госпођа Хеншо је решила да потражи помоћ лекара.

Шетња са доктором

Психијатар Хамилтон Слоун био је прилично млад; још није имао четрдесет година. Пажљиво ју је саслушао.

— Је ли све почело кад су се Врата покварила? — упитао је.

— Да, докторе.

— Хм, можда се плаши њих.

— Побогу, зашто би се плашио.

— То је могуће. Није баш пријатно сазнање да смо растављени на атоме.

— Ама, не. Он и сада понекад пролази кроз Врата. Не тако радо, али их није потпуно одбацио. Нема никакве користи да мене испитујете. Довешћу сина код вас на лечење.

— То не смемо учинити, госпођо Хеншо — одлучно је рекао лекар. — Он је млад, долазак код психијатра би му тешко пао. Чак сумњам да је потребно некакво лечење. Ја предлажем да ми допустите да код ваше куће поразговарам с дечаком.

— Зар је то све? Неће он с рођеном мајком да разговара, а камоли с вама.

— Деца се некад радије поверавају странцима него родитељима.

Договорили су се да доктор наврати у суботу, кад Ричард не иде у школу.

Доктор Слоун је био замислио да његов први сусрет са дечаком буде кратак, а да се тек на следећим састанцима више зближе, све док не постану пријатељи. Али, госпођа Хеншо је хтела брзо лечење и доктор је видео да неће тећи све по његовом плану.

Првих десет минута били су непријатни: дечак се врпољио на столици, не схватајући шта хоће од њега, а његова мајка је гледала у доктора као да од њега очекује некакву магију. Зато је решио да пређе на ствар.

— Хоћеш да пођемо мало у шетњу, Ричарде? — предложио је.

Дечакове очи су се широм отвориле. То није очекивао.

— У шетњу?

— Мислим, напоље.

— Да ли и ви идете... напоље?

— Понекад.

Ричард је већ био на ногама.

— Мама...

Госпођа Хеншо је с негодовањем погледала доктора, али морала је да се сложи.

— Наравно, душо. Само, чувај се.

Доктор Слоун је ипак слагао Ричарда. Није он био напољу још од студентских дана. Бавио се спортом, пливао, играо кошарку, али све у затвореном простору. Зато му се сада кожа најежила у додиру са ваздухом. Осећао се помало несигуран и бојажљиво је газио по трави.

— Погледајте! Птица! — повикао је Ричард.

Доктор Слоун је са дивљењем гледао око себе. Налазили су се на ливади, са понеким дрветом ту и тамо. И он је становао у кући сличној Ричардовој, али није знао шта је окружује. Трава је била свежа и светлуцала је на сунцу. Била је уредно подшишана и прошарана цвећем.

— Ко води рачуна о овоме? — упитао је доктор.

— Валда роботи. Никога другог нема напољу... Ено их!

Слоун је погледао у том правцу и видео два робота како изваљени уживају у трави и сунцу. Чули су се њихови раздрагани метални гласови.

— Дођите да вам покажем нешто — рекао је Ричард и потрчао.

Доктор је пошао ходом, затим мало брже и најзад је и он трчао. Осећао је како му се плућа шире, био је лак као птица.

— Јесте ли икад видели реку? — питао га је Ричард. — Ено, онуда протиче.

— Ти баш све знаш — похвалио га је доктор.

— Кад идем у школу и враћам се, увек бирам други пут, да бих што више видео.

— Али, понекад пролазиш и кроз Врата.

— Само кад лије киша.

— Хоћемо ли сад да се вратимо? — предложио је доктор. — Мама ће се бринути.

— Да, она се увек брине — уздахнуо је дечак.

С прстом на бројчанику

— Значи, ви не мислите да је то ненормално, докторе? — питала је госпођа Хеншо.

— Необично, али не ненормално. То је ствар укуса. Пре сто година, наши преци су велики део дана проводили напољу. Ричард је пробао и допало му се, али пошто ви и наставница то не одобравате, он се осећа кривим и повлачи се у себе. То може да буде опасно.

— Како, онда, да га убедим?

— И не покушавајте. Њега привлачи оно што је забрањено. Зато га сами пуштајте по два сата суботом и недељом и изласци ће постати обични, изгубиће драж.

— Мислите да ће га то проћи?

— Свакако. С временом, постаће свестан захтева друштва и покориће им се... Јавите ми шта је било.

Пошао је ка Вратима.

— И ви заиста мислите да лечење није потребно? — питала је госпођа Хеншо.

Окренуо се и одмахнуо руком.

— Апсолутно!

Оклевао је неколико тренутака, с прстом на бројчанику.

— Нешто није у реду, докторе?

Рука му је склизнула и он се окренуо од Врата. Осмехнуо се.

— Све је у реду, али тако је лепо да мислим да ћу мало прошетати

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Сазнање је нужно да би се могло уживати.

(Епикур)

укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Словеначка народна игра, 6) велики тропски гуштер, 11) позната Веберова опера, 13) источњачки храм, 14) наше женско име, 15) чуло вида, 17) речни рибар, 18) земљишта, 19) музичка лествица, 21) стари Словен, 22) два самогласника, 23) католички свештеник, 24) француски приповедач Мопасан, 26) два иста самогласника, 27) учесник у сватовима, 28) стајаћа вода, 30) северни јелен, 32) јарбол, 34) совјетска фабрика аутомобила, 35) снага, 36) лична заменица, 37) коњ, 38) топовска приколица, 39) индустријска биљка, 40) свадбена поворка, 42) врста дрвета, 44) продајна вредност, 45) чист памук, 46) першун, 48) једна нота, 49) град у Чехословачкој, 50) боксерски клуб (скр.), 51) Италијанска радио-телевизија, 53) врста малог аустралијског медведа, 55) врста папагаја (мн.), 56) река у Војводини, 58) немани, 59) место код Дубровника, 60) један од Диминих мускетара, 62) ситно зрнасто тесто, 64) јужно воће, 65) врста пса.

УСПРАВНО:

1) Монтажни мост (мн.), 2) земљиште поред воде, 3) наша фабрика обуће, 4) превлака на Малаги, 5) два самогласника, 6) ауто-ознака за Ваљево, 7) стара турска титула, 8) улога, 9) град и лука у Турској, 10) школски програм, 12) рожнати део прста, 13) географски појам, 16) спрат, 19) помоћ, избављење, 20) енглеска књижевница, 23) врста житарице, 25) римска богиња беса, 27) инсект који светли ноћу, 28) пласт сена, 29) ратна флотила, 31) река у Србији, 32) проналазач урана (Марија), 33) држава у Азији, 35) наша река, 38) преноћиште, 39) годишње доба, 40) фудбалски клуб из Суботице, 41) швајцарски народни јунак, 42) собна биљка, 43) стручњак за ракете, 45) голет, 47) град у Египту, 49) дворска забава, 50) уставе, 52) енглески научник (Њутн), 54) скраћеница за бившу терористичку организацију у Алжиру, 55) прибор за рад, 57) овамо, 59) раније.

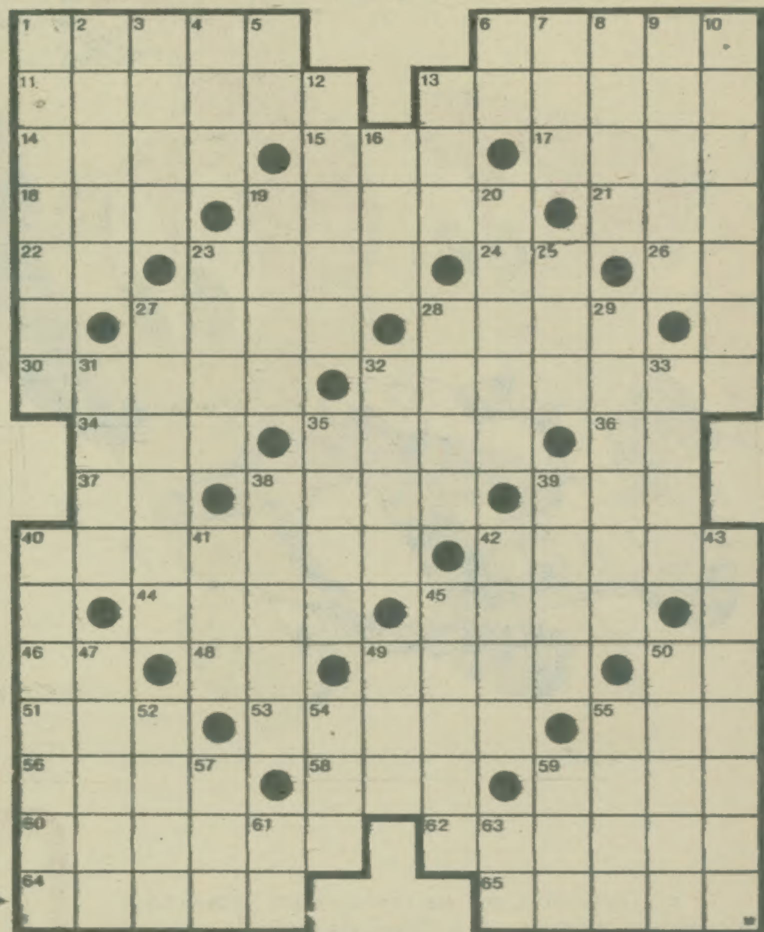

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Карат, 6) тесто, 11) [illegible], 13) [illegible], 14) [illegible], 16) [illegible], 17) [illegible], 18) [illegible], 19) [illegible], 21) Ад[illegible], 22) [illegible], 23) атом, 24) [illegible], 26) [illegible]к, 27) Стон, 28) Рила, 30) исток, 32) [illegible], 34) Тел, 35) Зола, 36) ту, 37) А([illegible]) П(рес), 38) кола, 39) [illegible], 40) вретено, 42) [illegible], 44) „Нада", 45) Вера, 46) оп, 48) КА, 49) када, 50) [illegible], 51) ЛОТ, 53) рента, 55) [illegible], 56) [illegible], 57) Тар, 58) [illegible], 60) [illegible], 62) [illegible], 64) [illegible], 65) [illegible].

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Крсмо Виторовић, телефон 324-191/525, Нуршехаба Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин., полугодишња 110,00 дин., тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин., полугодишња 220,00 дин., тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласно одељење, Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ТОРПЕДОВАЛИ САМИ СЕБЕ

Знаш ли кад је први пут неки брод настрадао од подморнице?

Миленко Цакић,
Мојковац

За време америчког грађанског рата, у ноћи 7. фебруара 1864. године, потопљен је први ратни брод помоћу торпеда који је избачен са једне подморнице. Брод, који се звао „Хаусатоник" био је усидрен у луци Чарлстон. Занимљиво је да ни подморница није била боље среће. Приликом избацивања торпеда она је била под водом и више није успела да израни: потонула је заједно са посадом коју је сачињавало девет морнара.

ФАБРИКЕ ФИЛМОВА

Знаш ли колико има филмских компанија у Холивуду?

Виолета Пеев,
Скопље

У Холивуду, том како га многи називају „граду из снова", делује осам великих компанија које се брину о производњи филмова. Поред њих постоји и већи, али нусталан број малих, независних. У велике филмске куће убрајају се: **Метро — Голдвин — Мајер** (Metro--Goldwin-Mayer), **Парамунт** (Paramount), **Варнер Брос** (Warner Bros), **Колумбија** (Columbia), **Фокс** (Fox), **Јунајтед Артист** (United Artistes) **R.K.O.** и **Универзал** (Universal).

Многи сматрају да главну реч, ипак, има М— Г — М (Метро — Голдвин — Мајер) са својом свима знаном маском лава који риком поздравља кроз онај круг око којег пише **»Ars gratia artis«** (Уметност за уметност). Компанија, смештена у 195 зграда, запошљава 5000 особа сврстаних у 117 професија и производи педесетак филмова годишње. М — Г — М поседује само у САД 140 биоскопских дворана, а има их и ван земље, нарочито у градовима Средње и Јужне Америке.

Највећи европски филмски центар је **Ћинећита** (Cinecitta), у близини Рима (простире се на 600.000 квадратних метара).

ДИЗНИЈЕВ ПРВЕНАЦ

Желела бих да знам ко је био први Дизнијев јунак.

Јелисавета Костић,
Београд

Један од првих Дизнијевих јунака био је зец Освалд. Међутим, њега је успео да присвоји и откупи издавач код кога је млади цртач био запослен. Кад је Дизнију истекао уговор издавач је ангажовао друге уметнике да смишљају авантуре већ популарног зеке Освалда. Дизни је осиромашен својим првенцем био принуђен да потражи другу животињу. Ускоро се родила идеја да то буде миш. И тако се, у октобру 1928. појавио **Мики Маус.**

ТРОСТРУКИ ПОГЛЕД

Да ли је истина да птице боље виде од људи?

Стипе Сикоје, ученик,
Шибеник

Вид је код птица много бољи и оштрији него код човека. Птице грабљивице, на пример, имају за то да захвале необичном саставу својих очних дупљи. Свако око код грабљивица има две очне дупље: **централну и периферну.** Тако оне могу да осматрају једно место из три правца истовремено. То је такозвани „троструки поглед" или „поглед у три правца".

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Скупљам југословенске и стране марке, па бих желела да се мењам са осталим филателистима. Мирјана Костова, Ул. Народни фронт 786, 91000 Скопје

●●●

Молим читаоце Забавника да ми пошаљу бројеве од 1100 до 1130. Унапријед се захваљујем. Јадранко Јурићев, Хахаманова 9, 41000 Загреб

●●●

Поклонио бих већи број Забавника (130 комада) за серије поштанских марака из Југославије. Заинтересовани нека се јаве на адресу: Драган Вуковић, Хасана Бркића Т.Б. 20, 72000 Зеница

●●●

Поседујем старе бројеве Забавника које бих мењао са онима који имају старе бројеве часописа „Радио-аматер" или неки сличан часопис а може и албум за поштанске марке. Велибор Голубовић, Кладурово, 12304 Раковац

●●●

Купујем добро очуване стрипове Лунов Магнус стрип и Златну серију упола цене у којима се говори о команданту Марку и Загору. Заинтересовани нека се јаве на адресу: Бобан Милојевић, Косте Абрашевића 42, 35000 Светозарево

●●●

Имам комплет од 140 Забавника, повезан тврдим омотом. Желео бих да их поклоним неком ко воли Забавник и ко ће их пажљиво чувати. Онај који се јави најлепшом разгледницом добија 140 Забавника. Зоран Јелисавчић, Сиилеуиа, 15220 Коцељево

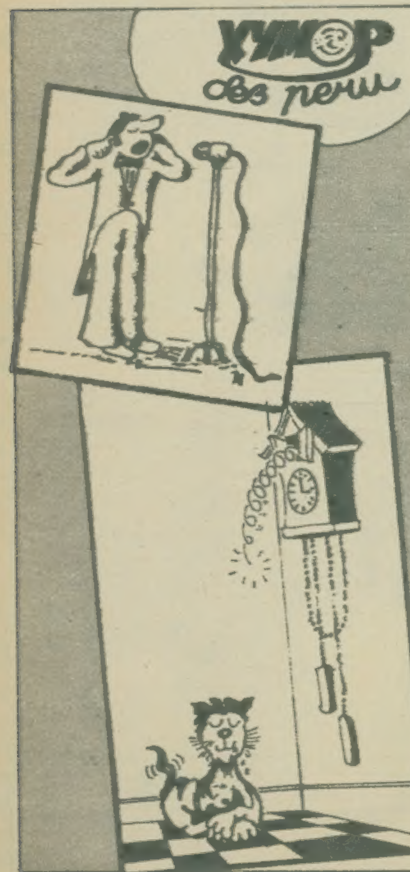

Walt Disney

МИКИ

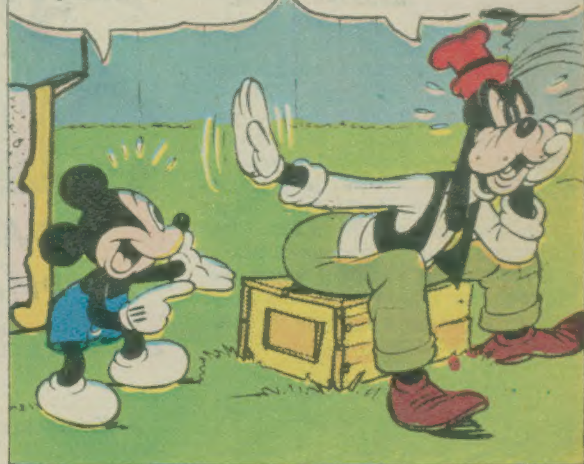

ТЕ ВЕЧЕРИ...